



VÝZKUMNÝ ÚSTAV ŽIVOČIŠNÉ VÝROBY, v.v.i.
Praha Uhřetěves

METODIKA
pro uchování a využití
přeštického černostrakatého plemene prasat
- genetického živočišného zdroje

Autoři

Jaromír Fiedler
Jaroslav Smital
Markéta Fiedlerová

Výstup k výzkumnému záměru MZE 0002701401

2008

ISBN 978-80-7403-019-2

Obsah

I. Cíl metodiky	4
II. Vlastní popis metodiky	4
II.1. Charakteristika plemene.....	4
II.2. Historie vzniku plemene	4
II.3. Dřívější rozsah chovu.....	8
II.4. Důvody uchování	8
II.5. Současný rozsah chovů	9
II.6. Vedení evidence.....	10
II.7. Způsoby uchování.....	10
II.8. Šlechtitelský program	11
II.8.1. Chovný cíl	11
II.8.2. Kontrola užitkovosti	11
II.8.3. Metodika kontroly užitkovosti	12
II.8.4. Hodnocení užitkovosti.....	14
II.8.5. Selektce a plemenitba	15
II.9. Odpovědnost za realizaci programu.....	16
II.10. Návrh finančních dotací na udržení genových zdrojů pro chovatele	16
II.10.1. Postup výpočtu nákladů na chov genetických zdrojů.....	16
II.10.2. Příklad vstupů a výstupů	24
II.11. Závěr	32
II.12. Příloha	33
III. Srovnání „novosti postupů“	37
IV. Popis uplatnění metodiky	37
V. Seznam citované literatury	37
VI. Seznam publikací, které předcházely metodice	38

I. Cíl metodiky

Koncepce šlechtitelské práce přeštického černostrakatého plemene (PC) jako genetického zdroje (PC GZ) se tvořila od roku 1996, ale zásadní změna v programu šlechtění PC GZ byla učiněna v roce 1999, kdy bylo rozhodnuto, že plemeno PC bude chováno pouze jako genetický zdroj v uzavřené populaci s 330 až 350 prasnicemi a 35 až 45 plemennými kanci. Pouze potomstvo těchto prasnic se bude podílet na obnově populace. S tímto rozsahem prasnic se bude pracovat v rámci šlechtitelského programu pro genetický zdroj, ostatní prasnice v kontrole užítkovosti budou podle uvážení jednotlivých chovatelů využívány pro produkční účely, tzn. jako chovná zvířata (Souhrnná zpráva za rok 2001 o činnosti Národního koordinačního centra pro genetické živočišné zdroje v ČR).

Průběžné vyhodnocování populace PC GZ (struktura populace, věkové složení prasnic a kanců, znaky z kontroly užítkovosti) od roku 1999 v rámci výzkumného záměru Ministerstva zemědělství ČR MZE0002701401, na podnět Národního referenčního střediska uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat, umožnilo vypracovat novou „Metodiku pro uchování a využití přeštického černostrakatého plemene prasat - genetického živočišného zdroje“.

II. Vlastní popis metodiky

II.1. Charakteristika plemene

Přeštické černostrakaté (PC) prase se vyznačuje vynikajícími reprodukčními vlastnostmi, nenáročností a vysokým stupněm přizpůsobivosti a odolnosti na vnější podmínky prostředí. Vyznačuje se středním tělesným rámcem, velmi pevnou (tvrdou) konstitucí a vynikající odolností vůči stresu. Barva je černobílá bez vymezení tělesných partií pro černou a bílou barvu. Typickou plemennou charakteristikou vedle barvy je klopené ucho.

II.2. Historie vzniku plemene

Přeštické černostrakaté plemeno prasat je původní (lokální) plemeno, vzniklé v západních Čechách zvláště na Plzeňsku. Podle zpráv starých chovatelů (Motlík, Kokoška, Seidenglanz, 1956, cit. Hodan, 1998) byly to zejména podhorské oblasti Přešticka, Domažlicka a Klatovska, kde v některých obcích chov prasat zejména vynikal, jako například obec Kanice na Domažlicku (v okolních obcích se chovalo tzv. kanické prase).

Před prvními importy anglických plemen prasat chovalo se pravděpodobně na Plzeňsku prase „český hřebenáč“ s dlouhou hlavou, dlouhýma ušima a kapřím hřbetem, krátkou sráznou pánví, na vysoké noze, pozdního vývoje, značně odolné, plodné a málo náročné (Karel, 1938, cit. Hodan, 1998).

V této oblasti bylo chováno i původní barevné prase bavorské, a to převážně v oblastech Klatovska, Stodska a Domažlicka. Jednalo se o prasata pozdního vývinu a lze předpokládat, že nestačila novým požadavkům zvyšování spotřeby masa.

Na Plzeňsko byla po roce 1850 dovážena anglická plemena prasat, což potvrzuje archivní zpráva Roubíčka (1955, cit. Hodan, 1998). V této zprávě se uvádí, že „z anglických ras se uznává za nejlepší druh Yorkshire a Sussex“. Dále v této zprávě je zmínka o křížení těchto dvou plemen s prasetem německým, švábsko-hallským (z doby kolem roku 1864). V roce 1877 byli na velkostatku Radlice zakoupeni 2 kanci „anglického plemene Sussex a Linkolnshire“ a dále se uvádí, že dotyčná správa dvora „zamýšlí upustiti v chovu držení kusů černých Berkshire“. Karel (1938, cit. Hodan,

1998) ve své publikaci uvádí, že v chovu yorkshirského prasete, bylo pro choulostivost vůči nemocem nahrazováno prasetem bekshirským.

Lze vyslovit domněnku, že se kromě výše jmenovaných anglických plemen chovala v této oblasti další cizí plemena a sice, jak uvádí Motlík, Kokoška a Seidenglanz (1956, cit. Hodan, 1998), v Koutě na Šumavě prasata plemene Cornwall a na Klatovsku v některých chovech Yorkshirů prase Suffolk. Je velmi pravděpodobné, že přeštické prase má v sobě krev i původního bavorského, chovaného dříve v sousedním Bavorsku a od něhož může pocházet převládající pigmentace předotrupí a zadotrupí.

V průběhu několika desetiletí (kolem roku 1900) se pravděpodobně provádělo páření kříženců mezi sebou, přičemž není vyloučeno, že bylo použito příbuzenské plemenitby. Tím došlo ke značnému sjednocení typu zvířat. V této oblasti Plzeňska vytvořily se tak dvě větší místní skupiny černostrakatých prasat, prase přeštické a kralovické.

V letech 1920 až 1934 bylo přeštické prase chováno jako významná skupina prasat, vyznačující se velkou raností i schopností brzy nasazovat tuk. Vydáním nového plemenářského zákona v roce 1924 a prováděcího nařízení z roku 1926 k tomuto zákonu, bylo do chovů zaváděno pouze prase bílé ušlechtilé, bez ohledu na výkonné krajové rázy. Od té doby byl postupně chov přeštických a kralovických prasat opomíjen ba i potlačován. Až do roku 1936 bylo na Přešticu povoleno používat černostrakatých kanců, kteří byli výběrovou komisí uznáváni. V 30. letech byli na Přešticu dováženi kanci z Rychnovska, černostrakatí kanci se používali velmi omezeně (Hodan, 1998).

Přibližně v letech 1924 až 1936, přes usilovnou snahu chovatelů a jejich sdružení, nebyla kontrola užitkovosti u přeštických prasat zavedena. Za okupace byl zotřesen zákaz plemenitby černostrakatých prasat a jejich chov byl tajně udržován.

Přes mnohaleté potlačování místní skupiny přeštických prasat, udržela se tato v takovém počtu, že se v roce 1952 mohlo přistoupit k jejich záchraně a zušlechtění. Ačkoliv kralovická prasata v letech po druhé světové válce, tj. v údobí od roku 1945 až 1950 se chovala rovněž v téměř rozsahu (několika set jedinců) jako přeštická, zachovala se k počátku roku 1955 daleko v menším počtu (několik desítek jedinců) (Hodan, 1998).

V regeneračním postupu bylo využito mnoho dovezených plemen jako mirgorodské, livenské, německé a anglické sedlové, Cornwall, Berkshire, Landrace. Pro regeneraci přeštického plemene bylo vybráno 242 přeštických prasnic a několik kralovických a šest kanců přeštických a jeden kralovický (Moskal, 1974). Regenerace byla ukončena tím, že bylo přeštické prase uznáno za samostatné plemeno 5.5.1964 s úředním názvem přeštické černostrakaté.

V roce 1966 bylo započato se zušlecht'ovacím křížením plemenem Pietrain (v polovině roku byl importován kanec z Jugoslávie Pn 332 Sokol PL do chovu v Soběticích). Postupně byli zařazováni čistokrevní kanci plemene Pietrain i do chovů (Pn 1 Orphe PL, Pn 1 Orion PL, Pn 2 Nylor PL) Vícenice, Kokšín a Radkovic. Následovalo používání kanců s 50 % a nižším podílem krve Pietrain. V průběhu procesu zušlecht'ování byli využíváni černostrakatí kanci na prasnice s vyšším podílem krve Pietrain. Jednalo se o kance P 5216 Dobeš PL, P 1123 Rája PL, P 2615 Viskont PL, P 124 Matěj PL, P 6306 Major PL. Takto organizovaným připařováním bylo docíleno, že v plemenných chovech bylo mizivé procento černostrakatých prasnic bez podílu krve Pietrain. Od počátečních několika kanečků a několika desítek prasniček, bylo dosaženo v roce 1972 produkce 165 plemenných kanečků. Prasniček bylo v roce 1973 vyprodukováno cca 1 300, takže se postupně dařilo realizovat záměr - zabezpečit obnovu všech užitkových prasnic v rámci okresu prasničkami ze šlechtitelských a rozmnožovacích chovů.

Podle Brabence (1989) poslední import plemeníků plemene Pietrain, realizovaný za účelem zlepšení užitkového typu přeštického černostrakatého plemene se uskutečnil v roce 1972. Plemeno Pietrain připomínají jména genealogických linií, odvozená od svých zakladatelů, tj. od dovezených plemeníků (Apolón, Romeo, Opátek, Kalifek, Pirátek, Tapírek, Sáčko).

V dalším období se těžištěm šlechtění stala především cílevědomá selekce v uzavřené populaci, doplněná na počátku osmdesátých let imigrací několika jedinců samčího pohlaví německého sedlového plemene. Sedlová plemena, která byla v obou německých státech chována extenzivně, nebyla přínosem do populace přeštických černostrakatých prasat. Nicméně na základě kombinací s vybranými matkami se podařilo některé linie udržet a rozmnožit (Folker, Sapon, Sted, Sudet.). Rovněž z Anglie (1980) byl dovezen jeden kanec plemene Wessex Saddleback, ale tento dovoz se neosvědčil.

Za zmínku stojí i dovoz zmrazeného spermatu plemene Sattelschwein z NSR. Ve šlechtitelském chovu Mladotice bylo inseminováno 14 prasnic, oprasily se čtyři, a z odchovaného potomstva vznikla linie Anker.

S plemenem PC bylo pokusně pracováno na základě několika výzkumných úkolů:

1985 - „Šlechtění přeštického černostrakatého plemene v užitkových vlastnostech s ohledem na mateřské plemeno“. (řešitel: VÚŽV Uhřetěves, - Moskal, Ivánek a Pour). Jednalo se o zušlechtování pomocí plemene Welsh. Výsledky nebyly statisticky průkazné, proto bylo křížení ukončeno. Z uvedeného programu, který byl rozsáhlý, byly ponechány 2 genealogické linie Akoga a Amperor, které mají v současné době minimální podíl krve Welsh. Mateřská populace byla vyřazena.

1986 - „Další šlechtění přeštických černostrakatých prasat s užitkovostí mateřských plemen“. (řešitel: VÚCHP Kostelec nad Orlicí, - Diblík, Šlechta a Klusáček). Jednalo se o jednorázové použití plemene švédská landrase. Výsledek byl statisticky neprůkazný, a proto byla populace uvedeného křížení vyřazena. V populaci byla ponechána pouze jedna linie PC Mason.

V letech 1996 a 1997 byli do plemenitby zařazeni dva kanci plemene Hampshire (Samet 1 a Horal 2) k vytvoření nových genealogických linií. Vznikly tak linie Pirát po kanci Samet 1 (kanci Pirát 1 a 2, nar. 17.1.1997) a po kanci Horal 2 linie Frank (kanec Frank 1, nar. 29.8.1996), linie Wiskont (kanci Wiskont 1 a 2, nar. 30.8.1996), linie Saponek (kanec Saponek 1, nar. 29.4.1997) a linie Romel (kanec Romel 1, nar. 9.1.1997).

V roce 1992 bylo přeštické černostrakaté plemeno prasat uznáno jako genetický zdroj a od roku 1997 se chová jako uzavřená populace.

Přibližný časový přehled vzniku a zušlechtění PC

1850 - dovoz plemen Yorkshire a Sussex

1864 - křížení s prasaty německými (bavorské, švábsko-hallské)

1877 - křížení s plemeny Sussex, Linkolnshire, Berkshire, později Suffolk a Cornwall

1936 - křížení s rychnovským prasetem a bílým ušlechtilým

1952 - regenerace PC pomocí křížení s plemeny mirgorodské, livenské, německé a anglické sedlové, Cornwall, Berkshire, Landrace,

1964 - přeštické černostrakaté prase bylo uznáno za samostatné plemeno

1966 - zušlechtovací křížení s plemenem Pietrain (linie Apolón, Kalífek, Opátek, Romeo, Pirátek, Tapírek, Sáčko)

1980 - dovoz dvou kanců německého sedlového z NSR (linie Folker, Sapon, Sted, Sudet) a jednoho kance Wessex Saddleback z Anglie

1983 - dovezeno zmrazené sperma německého sedlového z NSR (linie Anker)

1985 - zušlechtovací křížení s plemenem Welsh (linie Akoga, Amperon)

1986 - zušlechtovací křížení s plemenem švédská landrase (linie Mason)

1996 - jednorázové použití plemene Hampshire (linie Frank, Pirát, Romel, Saponek, Wiskont)

Uvedená plemena z různých historických zdrojů jsou z hlediska synonymních označení často nepřesná. Z tohoto důvodu byl vypracován slovník plemen, včetně jejich původu (Mason, 1996). Podle tohoto slovníku by se v mezinárodním styku měla plemena označovat.

Naše přeštické černostrakaté plemeno je vedeno jako **Přeštice** (Plzeň, Bohemia, Czech Republik), černostrakaté, vzniklé zušlechtěním místního sedlového (Saddleback) prasete, plemenem Wessex. Vedle českého označení Přeštice jsou uvedena zastaralá synonymní označení Bohemian Blue Spotted, Pilsen, Plzeň, Saaz.

Ve vyhlášce MZe ze dne 13.12.2000, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů, v oddílu 10, (k § 14 odst. 2 zákona) v § 32 jsou vyjmenována plemena zařazená do genetického zdroje a u prasat je uvedeno plemeno přeštické černostrakaté. Toto označení plemene je v ČR závazné a mělo by se důsledně používat. V anglickém jazyce je doporučeno označení Přeštice Black – Pied (Váchal, 2000).

Výše uvedenou historii vzniku přeštického plemena lze upřesnit takto. Místní (lokální) prasata, případně sousední bavorská, byla kolem roku 1850 křížena starými anglickými plemeny (Old England). Mezi tato plemena byla řazena **Essex**, **Hampshire** a **Wessex Saddleback**. Později bylo použito plemeno Yorkshire a to velký a střední, nyní označované jako **Large White** a **Middle White**. Large White (velké bílé), masné, se vzpřímenýma ušima, vzniklé z místního prasete v Yorkshire křížením s čínskými prasaty (**Cantonese**) v 18. století, bylo uznané v roce 1868. Plemeno **Sussex** není ve slovníku uvedeno.

Dále na vzniku plemena se podílelo, jednak plemeno **Swabian-Hall** (Württemberg, Německo, něm: Schwäbisch-Hällisches), bílé s černou hlavou a zádí, s klopeným uchem, (pocházelo z místních prasat křížením s plemeny Berkshire a Essex v 19. století a v roce 1927 s Wessex) a jednak plemeno Lincolnshire, správněji **Lincolnshire Curly Coat**, maso-sádelné, s klopeným uchem (přestalo se chovat v roce 1972).

Dále jsou uváděna plemena Berkshire, Suffolk a Cornwall. Plemeno **Berkshire**, masné, černé s bílými odznaky, vzniklo křížením dovezených prasat z Číny (plemena **Cantonese** a **Siamese**) s místními starými plemeny (Old English) před rokem 1830 a později bylo kříženo s plemenem neapolkým (Casertana). Plemeno **Casertana** (Caserta, Campania, Itálie) masné, černé nebo šedé, mělo indočínskou a tajskou krev.

Plemeno Suffolk správněji **Black** (černý) **Suffolk** dnes již neexistuje, bylo variací **Small** (malý) **Black**, podobné plemenu Black Essex.

Plemeno Cornwall, správněji **Large Black** (velké černé), masné, podobné British Lop, ale černé, podílelo se na vzniku variet **Suffolk** a **Essex** (původně z Small Black).

V třicátých letech bylo přeštické prase kříženo s rychnovským prasetem a zvláště s bílým ušlechtilým. Rychnovské prase (**Rychnov**) bylo vyšlechtěno z místních ras typem Large a Middle Whites, a od roku 1865 křížením s plemem **Poland China** (USA). České bílé ušlechtilé prase (**Czech Improved White**) vzniklo koncem 19. století z Large White (něm. Tschechisches weisses Edelschwein).

Na regeneraci plemene Přeštice (1952) se podílela plemena Mirgorod, Livny, Cornwall, Berkshire, Wessex Saddleback, Essex a Landrace.

Plemeno **Mirgorod** (Ukrajina), bylo sádelné, skvrnitá, občas černé a žlutohnědé, krátkouché, od roku 1882 křížené s Large White, Middle White a Berkshire a uznáné v roce 1940, rus. Mirgorodskaja, Mirgorodskaja rjakaja.

Plemeno **Livny** (Orel, Rusko), bylo sádelné, bílé nebo s černými odznaky, s poloklopenýma ušima, vzniklé křížením původních prasat s Middle a Large Whites a Berkshire a uznáné v roce 1949, rus. livenskaja.

Plemena **Wessex Saddleback** a **Essex** byla řazena mezi stará anglická prasata, masné, černé s bílým pásem a jako plemena se již nechovají. Vytvořily v roce 1967 plemeno British Saddleback.

Plemeno **Landrace** (Dánsko), vzniklo křížením původního jutského prasete s Large White. K nám se začalo dovážet v roce 1961. První dovoz se uskutečnil z Kanady, další z Polska, Švédska, Jugoslávie, Anglie, Estonska a Belgie.

Od roku 1966 do roku 1972 (poslední import) se pro zušlechtění plemena Přeštice používalo plemeno **Pietrain**. Plemeno Pietrain (Brabant, Belgie), masné, špinavě bílé s černými nebo červenými skvrnami, s poloklopenýma ušima, vzniklo asi křížením místních prasat s plemenem **Tamworth**. V roce 1950 byla založena plemenná kniha.

Začátkem osmdesátých let bylo dovezeno několik kanců plemene Saddleback z Německa a Anglie. Německé sedlové plemeno se v Německé spolkové republice (NSR, resp. SRN) rozdělovalo na dvě plemena, a to švábsko-hallské (**Swabian-Hall**) a anglerské. Historie švábsko-hallského prasete začínala v letech 1780 až 1830, kdy se provádělo křížení místního „hallského rázu“ s čínskými prasaty a s anglickými plemeny. Anglerské sedlové (Angler Sattelschwein ze Schleswigu, angl. **Angeln Saddleback**) s černou hlavou a zádí, vzniklo z místního strakatého černobílého jutského prasete křížením se švábsko-hallským prasetem a anglickým plemenem Wessex Saddleback. V Německé demokratické republice (NDR) byla tato dvě plemena sloučena (1970) v jedno plemeno - německé sedlové (Deutsches Sattelschwein, angl. **German Saddleback**). **British Saddleback** (Anglie) jako plemeno, jak již bylo zmíněno, vzniklo vytvořením jednoho chovatelského svazu plemen Essex a Wessex Saddleback.

Z historického hlediska je ještě zajímavé plemeno **Welsh**. Plemeno Welsh (Wales), masné, s klopeným uchem, vzniklo založením plemenné knihy v roce 1918. Od roku 1953 bylo kříženo s plemenem **Swedish Landrace**.

I když v omezené míře, v populaci přeštického černostrakatého plemena, bylo použito plemeno Hampshire (dva kanci). Plemeno **Hampshire** (Kentucky, USA), masné, černé s bílým pruhem přes kohoutek, pocházelo z anglického sedlového prasete z Hampshire (Old England), odkud bylo dovezeno v 19. století do USA. Do České republiky bylo prvně dovezeno v roce 1972 ze Spojených států.

II.3. Dřívější rozsah chovu

V roce 1972, kdy se koncipoval hybridizační program v ČSR (Dlouhodobý program zušlechtování hospodářských zvířat - usnesení vlády ČSR č. 149/73), zaujímalo PC plemeno v rámci mateřských plemen rovnocenné postavení s plemenem landrase (LA) s počtem 2 283 prasnic v kontrole užitkovosti tzn. 17,9 % (landrase 1 934 prasnic tzn. 15,5%). V procentuálním zastoupení kanců zaujímalo rovněž druhé místo s 23,1 % po plemenu bílé ušlechtilé (BU) - 43,0 %. Tento početní stav populace PC se udržel zhruba do roku 1985. Výrazný pokles využívání PC plemena v hybridizačním programu začal začátkem devadesátých let (příloha, tab. 1.) a v roce 1998 počet prasnic ve šlechtitelské sféře, ve srovnání s BU a LA činil 7,5% (příloha, tab. 2.), v rozmnožovacích chovech 2,8 % (příloha, tab. 3). Rovněž se výrazně snížila produkce prasniček v rozmnožovacích chovech (příloha, tab. 4.) a ve srovnání s ostatními mateřskými plemeny hybridní prasničky s plemenem PC zaujímaly pouze 3,9 % (příloha, tab. 5.). Se zvyšováním selekčního tlaku na zmasilost, případně zušlechtováním pomocí křížení s jinými plemeny, se ukazatele jatečné hodnoty příznivě měnily, a to jak v polním (příloha, tab. 6.), tak ve staničním testu (příloha, tab. 7 a 8), ale nezvyšovaly se ukazatele reprodukce (příloha, tab. 9). Výše popsané trendy se projeví i u hybridních prasniček (příloha, tab. 10, 11, 12.).

II.4. Důvody uchování

Plemeno PC se dostalo do stavu ohrožení a bylo tudíž uznáno jako genová rezerva vyhláškou MZe ČR č.326 ze dne 15.5.1992 v paragrafu 19 písm. c.

II.5. Současný rozsah chovů

Práce na koncepci PC plemene jako genetický zdroj (PC GZ) započala v letech 1996, kdy MZe ČR prvně stanovilo „Pravidla pro poskytování příspěvku na udržení genových rezerv a cenných hospodářských zvířat a ryb (k 1.8. 1997 byl stanoven statut Rady genetických živočišných zdrojů -RGZZ, jako konzultační a poradní vědecký orgán VÚŽV, jakožto Národní referenční středisko uchování a využití genových zdrojů hospodářských zvířat). V roce 1997 byl vypracován „Šlechtitelský program přeštického černostrakatého plemena prasat - genetického živočišného zdroje“, jako dlouhodobý program do roku 2001. Tento program byl schválen všemi zainteresovanými chovateli 26.2.1998. Zásadní změna v programu šlechtění PC GZ byla učiněna na poradě chovatelů šlechtitelských chovů 10.12.1999, kde bylo rozhodnuto, že plemeno PC bude chováno pouze jako genetický zdroj v uzavřené populaci. Do populace genetického zdroje bylo vybráno 12 šlechtitelských chovů. Stavy prasnic a kanců v letech 1996 až 2004 jsou uvedeny v příloze, tab. 13 a 14 (chov v Sedlicích byl zrušen v roce 1999, chov Řenče II. v roce 2000, chovy Černíkovice a Bouzov v roce 2003). Koncem roku 2004 se v podniku Lukrena a. s., noví majitelé rozhodli zrušit chov prasat, tzn. chov PC v Libákovcích (TBC) a v Přednicích, který však koupila Ing. Hana Kašparová a chov se znovu začlenil do PC GZ. Chovy v Přednicích a v ZD Hvozd (farma Dražeň) ukončily svoji činnost v roce 2007.

K 1.1.2008 se PC GZ chová v pěti chovech.

Seznam chovů přeštického černostrakatého plemene prasat zahrnutých do PC GZ (k 1.1.2008).

Zemědělský podnik:	ZD Merklín
chov:	Buková
okres:	Plzeň-jih
oprávněná organizace:	CHOVSERVIS a.s. Zemědělská 897 500 03 Hradec Králové
plemenářské středisko:	Kout na Šumavě, Nový Dvůr, 345 06 Kdyně

Zemědělský podnik:	Žihelský statek a. s.
chov:	Velká Černá Hať
okres:	Plzeň-sever
oprávněná organizace:	CHOVSERVIS a.s. Zemědělská 897 500 03 Hradec Králové
plemenářské středisko:	Kout na Šumavě, Nový Dvůr, 345 06 Kdyně

Zemědělský podnik:	Kralovická zemědělská, a. s.
chov:	Výrov
okres:	Plzeň-sever
oprávněná organizace:	CHOVSERVIS a.s. Zemědělská 897 500 03 Hradec Králové
plemenářské středisko:	Kout na Šumavě, Nový Dvůr, 345 06 Kdyně

Zemědělský podnik:	ZD Mladotice
chov:	Mladotice
okres:	Plzeň-sever
oprávněná organizace:	CHOVSERVIS a.s. Zemědělská 897 500 03 Hradec Králové
plemenářské středisko:	Kout na Šumavě, Nový Dvůr, 345 06 Kdyně

Zemědělský podnik:	RESPO s. r. o. Tachov
chov:	Částkov
okres:	Tachov
oprávněná organizace:	CHOVSERVIS a.s. Zemědělská 897 500 03 Hradec Králové
plemenářské středisko:	Kout na Šumavě, Nový Dvůr, 345 06 Kdyně

II.6. Vedení evidence

Evidence a výsledky kontroly užítkovosti zvířat budou vedeny v centrální plemenné knize (CPK) u Svazu chovatelů prasat v Čechách a na Moravě a ve Výzkumném ústavu živočišné výroby v Praze 10 - Uhřetěvesi. Kontrolu užítkovosti zajišťují pracovníci oprávněné organizace (CHOVSERVIS a.s., Hradec Králové).

II.7. Způsoby uchování

Přeštické černostrakaté plemeno se bude chovat in situ pouze jako genetický zdroj v uzavřené populaci s 240 až 260 prasnicemi a 28 až 32 plemennými kanci. Pouze potomstvo těchto prasnic se bude podílet na obnově populace PC GZ. S tímto rozsahem prasnic se bude pracovat

v rámci zpřesňovaného programu pro genetický zdroj, ostatní prasnice v kontrole užítkovosti budou podle uvážení jednotlivých chovatelů využívány pro produkční účely tzn. jako chovná zvířata.

Každým rokem bude provedena dlouhodobá kryokonzervace semene u nově zařazených kanců (od každého kance nejméně 200 pejet).

II.8. Šlechtitelský program

II.8.1. Chovný cíl

Program ochrany přeštického černostrakatého plemene jako genetického zdroje předpokládá naplňovat tento chovný cíl. Užítkovost PC plemene by se neměla výrazně odchýlit od průměrných hodnot vlastností zahrnutých do kontroly užítkovosti uvedených v tabulkách 1 a 2. Z dalších vlastností je třeba se zaměřit na typ, konstituci, zevnějšek, odolnost vůči stresu a dlouhověkost.

Tab. 1. Chovný cíl - znaky reprodukce

Znak	x
Počet živě narozených selat ve vrhu	10,4
Počet dochovaných selat ve vrhu v 21 dnech jejich věku	9,3
Mezidobí	160

Tab. 2. Chovný cíl - znaky z polního testu (test vlastní užítkovosti)

Znak	x
Průměrný denní přírůstek (g) od narození do konce testu u prasniček (korig. na 90 kg ž. h.)	525
Průměrná výška tuku (cm) prasniček (korig. na 90 kg ž. hm.)	1,20
Podíl libového masa (%) u prasniček (korig. na 100 kg ž. hm.)	58,0
Průměrný denní přírůstek (g) od narození do konce testu u kanečků (korig. na 100 kg ž. hm.)	590
Průměrná výška tuku (cm) kanečků (korig. na 100 kg ž. hm.)	1,15
Podíl libového masa (%) u kanečků (korig. na 100 kg ž. hm.)	59,0

II.8.2. Kontrola užítkovosti

1. Kontrola užítkovosti (KU) se provádí u znaků reprodukce a znaků výkrmnosti a jatečné hodnoty v polním testu. V rámci KU se provádí hodnocení typu, konstituce a zevnějšku (TKZ).
2. KU se provádí u prasnic, kanců a jejich potomstva zařazených do populace genetických živočišných zdrojů.
3. Prasničky se zařazují do KU počínaje prvním zapuštěním.
4. Kanečci se zařazují do KU zápisem do registru CPK a státního registru plemeníků.
5. U PC GZ orgány veterinární správy provádí kontrolu zdraví prasat a kontrolu dědičnosti zdraví.

A. Znaky reprodukce

6. U prasnic v PC GZ se při každém vrhu zjišťuje:
 - datum zapuštění nebo inseminace prasnic
 - registr připuštěného kance
 - datum oprasení
 - počet všech narozených selat, živých a mrtvých
 - pohlaví selat

- počet struků u selat (L/P)
- datum vážení v období 18-24 dnů
- počet dochovaných selat ke dni vážení

7. U kanců se kontroluje plodnost jimi zapuštěných prasnic (počet všech a živě narozených selat).

B. Znaky výkrmnosti v polním testu

8. Datum a živá hmotnost prasniček a kanečků v období růstu ve věku 20 až 22 týdnů (nebo ve hmotnosti 70 až 125 kg u prasniček a 80 až 130 kg u kanečků).

C. Znaky jatečné hodnoty v polním testu

9. Výška hřbetního tuku (cm) v místě A a výška hřbetního tuku a svalu v místě B u prasniček a kanečků v období růstu ve věku od 20 do 22 týdnů (nebo ve hmotnosti 70 až 125 kg u prasniček a 80 až 130 kg u kanečků).

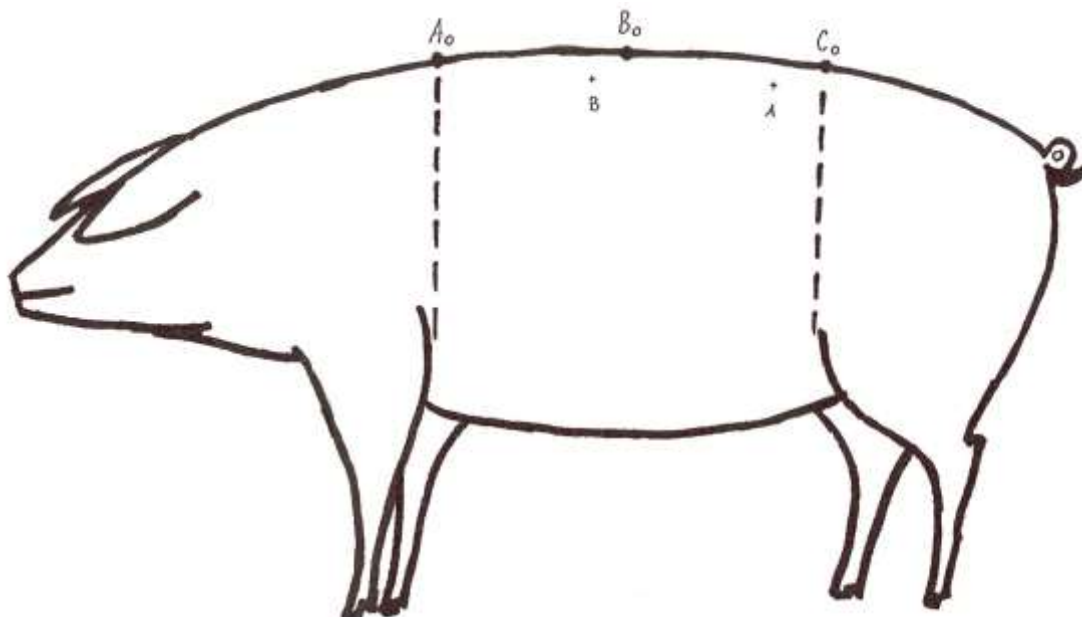
II.8.3. Metodika kontroly užítkovosti

A. Metodika kontroly znaků reprodukce

10. Údaje znaků reprodukce zjišťuje chovatel, kontroluje a údaje zasílá do CPK oprávněná organizace.
11. Do 10 dnů po narození vrhu se musí selata označit podle metodických zásad SCHPČM pro označování plemenných prasat ve šlechtitelských chovech.
12. U kanců na inseminační stanici se evidují základní spermatologické ukazatele (objem ejakulátu v ml, koncentrace spermií v mm^3 , aktivita spermií v %, abnormální spermie v % a celkový počet spermií v mld).

B. Metodika kontroly znaků jatečné hodnoty v polním testu

13. Měření prasat ultrazvukem provádí pracovník příslušné oprávněné organizace. Prasata se váží a měří současně. Hmotnost prasat se stanoví s přesností na 1 kg. Prasata měřená ultrazvukovým přístrojem SONOMARK SM 100M (od 1.7.2001, dříve se používal přístroj PIGLOG 105) musí být čistá a při vlastním měření musí stát přirozeně v korektním postoji. Místa měření (A) a (B) vyznačená na schématu, se vymezí a označí následovně: ve střední hřbetní linii se určí výchozí body měření. Bod (A_o) je na kohoutku kolmo nad výčnělkem kloubu loketního. Bod (C_o) je v krajíně bederní kolmo nad česčkou. Střed mezi těmito body představuje bod (B_o). Místo měření (A) je ve 3/4 kaudálně mezi místem (B_o) a (C_o). Místo měření (B) je ve 3/4 + 3 cm kaudálně mezi místem (A_o) a (B_o). Obě místa měření jsou 7 cm od středu hřbetu. Kůže prasat v místech měření se očistí a natře kontaktním médiem. Měřicí hlavice přístroje se přikládá a lehce přitiskne kolmo k povrchu kůže. V místě (A) se měří výška hřbetního tuku, v místě (B) tuku i svalu.



C. Posouzení typu, konstituce a zevnějšku (TKZ)

14. Posouzení TKZ prasat se provádí u mladých zvířat při základním výběru (klasifikaci) a u dospělých zvířat ve PC GZ při bonitaci a na inseminačních stanicích kanců (ISK) při ročních výběrech v tělesné dospělosti, tj. zpravidla ve věku od 24 do 30 měsíců, nejpozději do 36 měsíců věku. Prasnice 14 dní před opasením a 3 týdny po odstavu se vypouští z hodnocení. Jejich hodnocení se provede v náhradním termínu.

15. Posouzení zvířat provádí zástupce oprávněné organizace a chovatel

16. Při základním výběru se hodnotí soubor vlastností:

- zdraví
- pohlavní výraz a vyjádření sekundárních pohlavních znaků
- počet, rozmístění a kvalita struků (min 7/7)
- utváření a funkčnost končetin
- tělesný rámec, plemenný a užitkový typ

Jedinec je ohodnocen odpovídajícím počtem bodů ze stupnice 1 až 5 podle tabulky.

Tabulka

celkové hodnocení	počet bodů
vysoce nadprůměrný	5
nadprůměrný	4
průměrný	3
podprůměrný	2
vysoce podprůměrný	1

17. Posouzení dospělých zvířat se provádí jednoduchým lineárním popisem vybraných tělesných partií a znaků

- tělesný rámec (formát) - Fo
- plemenný a užitkový typ – Ty
- pohlavní výraz a vyjádření sekundárních pohlavních znaků – PV
- utváření a funkčnost končetin – Ko
- rozmístění a kvalita struků – St

Každý výše uvedený ukazatel je hodnocen podle stupnice uvedené v tab. 1.

D. Posouzení citlivosti ke stresu

18. Prasnice a kanci v PC GZ musí mít genotyp v halotanovém lokusu (HAL-lokus, RYR 1.-lokus) NN.

E. Posouzení zdraví

19. Zdraví plemenných prasat se hodnotí:

- klinickým posouzením
- na základě výsledků zdravotních zkoušek
- na základě výsledků kontroly dědičnosti zdraví

Klinické posouzení je součástí základního hodnocení jedinců a stád. Hodnocení na základě zdravotních zkoušek a kontroly dědičnosti zdraví se provádí podle příslušných veterinárních předpisů. Tvoří podklad pro hodnocení zdravotního statutu stád.

II.8.4. Hodnocení užitkovosti

20. Součástí vedení KU je vyhodnocování získaných údajů. Provádí se jednak u jedince, jednotlivých chovů a celé populace.

A. Hodnocení jedince

a) hodnocení znaků reprodukce

21. U prasnic se hodnotí tzv. celoživotní užitkovost, tzn. počet vrhů, průměrný počet všech a živě narozených selat, průměrný počet dochovaných selat v 21 dnech jejich věku, průměrná doba mezidobí.

b) hodnocení znaků výkrmnosti a jatečné hodnoty v polním testu

22. U prasniček se hodnotí průměrný denní přírůstek (g) od narození do ukončení polního testu korigovaný na 90 kg živé hmotnosti, u kanečků na 100 kg živé hmotnosti

23. U prasniček se hodnotí průměrná výška hřbetního špeku (cm) korigovaná na 90 kg živé hmotnosti, u kanečků na 100 kg živé hmotnosti

24. U prasniček a kanečků se hodnotí podíl libového masa korigovaný na 100 kg živé hmotnosti

B. Hodnocení chovů a populace PC GZ

25. Hodnocení chovů a populace PC GZ provádí CPK při SCHPČM dvakrát za rok k 31. 8. a k 31. 12. v sestavách:

- analýza PC-srovnatelné hodnoty populace
- seznam prasnic plemena PC
- seznam kanců plemena PC

II.8.5. Selekcce a plemenitba

26. K udržení stále stejných průměrných hodnot vlastností v KU u populace PC GZ se používá stabilizační selekcce (k plemenitbě se používají jedinci s průměrným vyjádřením vlastností, jedinci s extrémně vyjádřenou vlastností se vyřazují)

A. Selekcce prasniček a kanečků

27. Selekcce prasniček a kanečků provádí chovatel a pracovník oprávněné organizace při základním výběru (klasifikaci).

28. Do chovu (plemenitby) se zařazují prasničky a kanečci odchované přednostně z druhých a dalších vrhů.

B. Selekcce prasnic a kanců

29. Selekcce prasnic a kanců provádí chovatel a pracovník oprávněné organizace při bonitaci, u kanců na IS při ročních výběrech.

C. Plemenitba

30. Každá prasnice by měla v PC GZ zanechat jednu dceru.

31. Každý kanec by měl v PC GZ zanechat jednoho syna.

32. V každé genealogické linii (Akoga, Amperor, Apolón, Mason, Matěj, Pirát, Pirátek, Sáčko, Sokolík, Sudet, Viskont, Wiskont), by měli působit minimálně 2 až 3 kanci.

33. Roční obnova stáda u prasnic by se měla pohybovat do 30%, aby se prasnice v chovu dožívaly vyššího věku.

34. Pro roční obnovu stáda je třeba odchovat (polní test) a klasifikovat (posouzení TKZ) tak, aby byla zajištěna intenzita selekcce 30 % u prasniček a 50 % u kanečků (vyřazených z klasifikovaných).

35. Věkové složení prasnic plemenného jádra, resp. rozdělení prasnic podle dosaženého posledního kontrolovaného vrhu k určitému datu (k 31.12.) by mělo být takovéto: prasnice na prvním a druhém vrhu 25 %, na třetím až pátém vrhu 45 %, na šestém a vyšším 30 %.

36. Věkové složení kanců působících v plemenitbě by se mělo blížit tomuto rozdělení: do dvou let věku 30 %, od dvou do tří let 30 % a od tří let 40 %.

II.9. Odpovědnost za realizaci programu

Na základě hodnocení jedinců a PC GZ k 31. 12., pracovníci VÚŽV a oprávněné organizace připraví každoročně krátkodobý selekční program a přípařovací plán. Podle „Zásad Ministerstva zemědělství, kterými se stanovují podmínky pro poskytování a čerpání finančních podpor na udržování a využívání genetických zdrojů pro zemědělství“ chovatel žádá podporu formou dotací u SCHPČM, který podává souhrnnou žádost u VÚŽV. K rozhodnutí o žádosti je kompetentní VÚŽV.

II.10. Návrh finančních dotací na udržení genových zdrojů pro chovatele

Podle „Zásad Ministerstva zemědělství, kterými se stanovují podmínky pro poskytování a čerpání finančních podpor na udržování a využívání genetických zdrojů pro zemědělství“ byla podpora chovateli s chovem přeštického černostrakatého plemena prasat pro rok 2007 určena částka do 6 000 Kč na jednu prasnici a do 15 000 Kč na jednoho kance, kteří byli ve stavu k 31. 8.

II.10.1. Postup výpočtu nákladů na chov genetických zdrojů

Jelikož chov plemen, zařazených do genetických zdrojů, nemůže přinášet takové příjmy a zisk, jako je tomu při chovu intenzivně (komerčně) šlechtěných plemen. Proto je důležité mít k dispozici ekonomické kalkulace nákladů, příjmů a zisku pro zdůvodňování příspěvku (plateb, dotací) na podporu chovu GZ. Z tohoto důvodu se hledají metodologicky správné a konsensuálně schválené postupy, které berou v úvahu ekonomické aspekty i biologickou podstatu chovu.

Pro porovnání chovu PC GZ s komerčně chovanými plemeny se využívá bioekonomický model pro chov prasnic s výkrmen prasat CERDO II (Fiedler et al., 2007). Do populace genetického zdroje byly zařazeny chovy označované jako šlechtitelské, které mají v současné době charakteristiku produkčního systému chovu prasnic s výkrmem s uzavřeným obratem stáda. Jinými slovy chov PC GZ odpovídá typickým užitkovým chovům, kde se produkují selata, resp. běhouni a jatečná prasata. Produkce plemenných zvířat, která se realizuje v rámci uzavřené populace PC GZ, je ekonomicky nezajímavá.

Základ pro výpočet tvoří 100 fiktivně nakoupených prasniček. Postupně se vyčísľují veškeré náklady a tržby, které se realizují za celou dobu působení těchto prasniček, resp. prasnic v chovu. Model kalkuluje pouze s inseminací prasnic kvůli zjednodušení propočtů s tím, že v ceně inseminační dávky jsou v podstatě zahrnuty náklady na chov kance.

Pro stanovení difference mezi dvěma chovy (chov PC GZ a chov komerční) se veškeré vstupní hodnoty rozdělují do dvou kategorií, a to na tzv. provozní (pevné, fixní) a proměnné (variabilní), resp. vlastnosti užitkovosti.

Do kategorie provozních vstupů se zahrnují základní charakteristiky chovu prasnic ze zootechnického hlediska, jako je počet dní od prvního zapuštění do vyřazení u prasniček, které nezabřezly, počet dní od posledního odstavu do vyřazení na jatka, věk prasničky při nákupu, délka březosti, hmotnost prasniček na konci unifikovaného testu vlastní užitkovosti (UTVU, polní test), při prvním zapuštění a při vyřazení z chovu, počet inseminačních dávek na zapuštění prasničky v jedné říji. Dále do této kategorie se zahrnují tzv. fixní náklady na den u jalových prasniček a prasnic, prasnic během březosti a kojení. Do těchto nákladů se souhrnně zahrnují veškeré výdaje na amortizaci objektu a zvířat, veterinární zabezpečení chovu, mzdy pracovníků, úroky, pojištění, režie apod. Dále se zahrnují údaje o spotřebě krmné směsi na den a o jejich ceně, a to u jalových prasniček a prasnic, prasnic během březosti a kojení a dále cena inseminační dávky, cena nakoupené prasničky a cena za kg jatečně upraveného těla jatečné prasničky a prasnice.

Do kategorie provozních vstupů předvýkrmu a výkrmu se zahrnuje hmotnost běhounů na začátku výkrmu a hmotnost prasat na konci výkrmu, průměrný denní přírůstek selat v předvýkrmu, počet uhynulých selat v předvýkrmu a prasat ve výkrmu. Dále fixní náklady na den v předvýkrmu a

výkrmu, spotřeba směsi na 1 kg přírůstku v předvýkrmu, cena za kg směsi pro předvýkrm selat a pro výkrm prasat (tab. 1).

Do kategorie proměnných vstupů se zahrnují údaje o věkovém složení a užitkovosti prasnic v chovu (počet dochovaných selat a hmotnost vrhu v kg v 21 dnech, mezidobí, podíl prasniček zabřezlých po první, druhé, případně třetí říji v %, průměrný denní přírůstek od narození do ukončení UTVU). Dále se do proměnných vstupů zahrnuje průměrný denní přírůstek a spotřeba směsi na 1 kg přírůstku ve výkrmu (tab. 2).

Náklady

Náklady na sele v 21 dnech jeho věku (NS) se stanovují z nákladů na veškeré prasnice za celou dobu jejich působení v chovu (NPP) vydělené počtem všech selat v 21 dnech od těchto prasnic během jejich působení v chovu (CPS):

$$NS = \frac{NPP}{CPS}$$

Náklady na všechny prasnice za celou dobu jejich působení v chovu (NPP) se stanoví podle rovnice:

$$NPP = B_1 + B_2$$

B_1 - vyjadřuje náklady na prasničky, které byly nakoupeny (zařazeny) do chovu, ale nezabřezly a tudíž byly vyřazeny (poraženy na jatkách). V tomto případě se ve všech propočtech počítá s tím, že chovatel 2krát prasničku zapustí a nezabřezne-li, tak ji vyřadí, tzn. za 63 dní po prvním zapuštění. Počet těchto prasniček (VP_0) se obtížně stanovuje, neboť v chovatelské praxi má malý význam a bývá veden v kategorii jatečných prasat. Náklady na jalové prasničky se pak sníží o příjem za vyřazené prasničky prodané jako jatečná prasata (např. za průměrnou cenu za jatečně upravená těla - JUT, nebo s ohledem na zařídění jatečných prasat podle systému SEURO) při určité porážkové hmotnosti (HP_0). Živá hmotnost se přepočítává na mrtvou hmotnost (jatečně upravené tělo) pomocí koeficientu (1,26 nebo 1,28) podle vzorce A_8 .

V chovatelské praxi se většinou chovné prasničky nakupují ve věku 6 měsíců, tj. 180 dnů (DNPR). Jelikož v kontrole užitkovosti je uváděn pouze průměrný denní přírůstek prasniček (DPPR) od narození do dosažení 90 kg jejich živé hmotnosti (HVUPR), musí se dopočítat, z průměrného denního přírůstku (DPPR₁) za období od ukončení testu do hmotnosti při zapuštění (HZPR), počet dní od ukončení testu UTVU do prvního zapuštění podle vzorce A_{10} . Z průměrného denního přírůstku za období od narození do ukončení UTVU (DPPR) a období od ukončení UTVU do zabřeznutí (DPPR₁), se stanoví počty dní za obě období (DNPR₁ resp. DNPR₂) a jako vážený průměr z průměrných denních přírůstků se stanoví věk při prvním zabřeznutí.

Náklady na prasničku, resp. prasnici a den, spotřeba krmných směsí na krmný den a ceny krmných směsí bývají pevné.

$$B_1 = VP_0 \times (A_0 + A_4 - A_8),$$

kde

$$A_0 = CPR + (A_{10} + DJ) \times (FPRJ + SPRJ \times CSJR)$$

$$A_4 = z \times PID \times CID$$

$$A_8 = CKPR \times \frac{HP_0}{k}$$

$$A_{10} = \frac{HZPR}{DPPR_2} - DNPR$$

Tab. 1. Vstupní (provozní, fixní) ukazatele chovu prasnic, předvýkrmu a výkrmu

Ukazatel (jednotky)	Označení
Počet dní od prvního zapuštění do vyřazení u prasniček bez vrhu	DJ
Počet dní od posledního odstavu do vyřazení na jatka	DVJ
Věk prasničky při nákupu (dni)	DNPR
Délka březosti (dni)	DB
Počet dní do odstavu selat	DO
Fixní náklady na den jalové prasničky (Kč)	FPRJ
Fixní náklady na den jalové prasnice (Kč)	FPJ
Fixní náklady na den březí prasnice (Kč)	FPB
Fixní náklady na den kojící prasnice (Kč)	FPK
Spotřeba směsi jalové prasničky na den (kg)	SPRJ
Spotřeba směsi jalové prasnice na den (kg)	SPJ
Spotřeba směsi březí prasnice na den (kg)	SPB
Spotřeba směsi kojící prasnice na den (kg)	SPK
Cena za kg směsi pro jalové prasničky (Kč)	CSPR
Cena za kg směsi pro jalové prasnice (Kč)	CSJ
Cena za kg směsi pro březí prasnice (Kč)	CSB
Cena za kg směsi pro kojící prasnice (Kč)	CSK
Cena inseminační dávky (Kč)	CID
Cena nakoupené prasničky (Kč)	CPR
Cena za kg jatečně upraveného těla jatečné prasničky (Kč)	CKPR
Cena za kg jatečně upraveného těla vyřazené prasnice (Kč)	CKVP
Hmotnost prasniček na konci UTVU (kg)	HVUPR
Hmotnost prasniček při prvním zapuštění (kg)	HZPR
Hmotnost prasniček při vyřazení (kg)	HP ₀ ,
Hmotnost prasnic při vyřazení po 1. vrhu (kg)	HP ₁ – HP ₁
Hmotnost prasnic při vyřazení po 2. vrhu (kg)	HP ₂
Hmotnost prasnic při vyřazení po 3. vrhu (kg)	HP ₃
Hmotnost prasnic při vyřazení po 4. vrhu (kg)	HP ₄
Hmotnost prasnic při vyřazení po 5. vrhu (kg)	HP ₅
Hmotnost prasnic při vyřazení po 6. vrhu (kg)	HP ₆
Hmotnost prasnic při vyřazení po 7. vrhu (kg)	HP ₇
Hmotnost prasnic při vyřazení po 8. vrhu (kg)	HP ₈
Počet inseminačních dávek na 1 říji	PID
Koeficient pro přepočítání živé hmotnosti na mrtvou	k
Počet zapuštění u prasniček bez vrhu	z
Hmotnost běhounů na začátku výkrmu (kg)	HZV
Hmotnost prasat na konci výkrmu (kg)	HKV
Fixní náklady na den v předvýkrmu (Kč)	FSPV
Fixní náklady na den výkrmu (Kč)	FPV
Spotřeba směsi na 1 kg přírůstku v předvýkrmu (kg)	SSPV
Cena za kg směsi pro předvýkrm selat (Kč)	CSPV
Cena za kg směsi pro výkrm prasat (Kč)	CSV
Průměrný denní přírůstek selat v předvýkrmu (kg)	PRPV
Počet uhynulých selat v předvýkrmu (%)	UPPV
Počet uhynulých selat ve výkrmu (%)	UPV

Tab. 2. Vstupní (užitkovost, variabilní) ukazatele chovu prasnic, předvýkrmu a výkrmu

Ukazatel (jednotky)	Označení
Podíl prasniček vyřazených bez vrhu (%)	VS ₀
Podíl prasnic vyřazených po 1. vrhu (%)	VS ₁ – VS ₁
Podíl prasnic vyřazených po 2. vrhu (%)	VS ₂
Podíl prasnic vyřazených po 3. vrhu (%)	VS ₃
Podíl prasnic vyřazených po 4. vrhu (%)	VS ₄
Podíl prasnic vyřazených po 5. vrhu (%)	VS ₅
Podíl prasnic vyřazených po 6. vrhu (%)	VS ₆
Podíl prasnic vyřazených po 7. vrhu (%)	VS ₇
Podíl prasnic vyřazených po 8. vrhu (%)	VS ₈
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 1. vrhu	PDS _i – PDS ₁
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 2. vrhu	PDS ₂
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 3. vrhu	PDS ₃
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 4. vrhu	PDS ₄
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 5. vrhu	PDS ₅
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 6. vrhu	PDS ₆
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 7. vrhu	PDS ₇
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 8. vrhu	PDS ₈
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 1. vrhu (kg)	HV _i – HV ₁
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 2. vrhu (kg)	HV ₂
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 3. vrhu (kg)	HV ₃
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 4. vrhu (kg)	HV ₄
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 5. vrhu (kg)	HV ₅
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 6. vrhu (kg)	HV ₆
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 7. vrhu (kg)	HV ₇
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 8. vrhu (kg)	HV ₈
Mezidobí (dni)	MD
Podíl prasniček zabřezlých po 1. zapuštění (%)	P ₁
Podíl prasniček zabřezlých po 2. zapuštění (%)	P ₂
Podíl prasniček zabřezlých po 3. zapuštění (%)	P ₃
Průměrný denní přírůstek od nar. do ukončení UTVU u prasniček (kg)	DPPR
Průměrný denní přírůstek od ukončení UTVU do zabřeznutí u prasniček (kg)	DPPR1
Průměrný denní přírůstek ve výkrmu (kg)	PRV
Spotřeba směsi na 1 kg přírůstku ve výkrmu (kg)	SPV
Cena zemědělských výrobců za kg selete v 21 dnech jeho věku	CZVS
Cena zemědělských výrobců za kg bēhouna	CZVB
Cena zemědělských výrobců za kg jatečně upraveného tēla jatečného prasete (Kč)	CZVJ

$$DPPR_2 = \frac{HZPR}{DNPR_1 + DNPR_2}$$

$$DNPR_1 = \frac{HVUPR}{DPPR}$$

$$DNPR_2 = \frac{HZPR - HVUPR}{DPPR_1}$$

B_2 - vyjadřuje náklady na prasnice, které dosáhly během svého působení v chovu rozdílný počet (pořadí) vrhu. Tento propoččet vychází ze znalosti věkového složení prasnic, resp. z počtů prasnic podle jejich posledního vrhu (i). Věkové složení prasnic, resp. rozložení prasnic podle jejich posledního vrhu je od chovatelů uváděno v % (VS_i) a tudíž se přepočítává do skutečných počtů (VP_i). Základní bioekonomický model počítá se stejnou velikostí stáda, a to 100 prasnic, aby se případný vliv velikosti stáda vyloučil.

Dále jsou zahrnuty náklady na prasnice, které po dosažení posledního vrhu, po odstavu selat jsou ještě určitou dobu ponechány v chovu pro zlepšení kondice a potom vyřazeny (prodány) na jatka. Náklady za produkční období prasnic jsou sníženy o příjem za poražené prasnice podle jejich hmotnosti (HP_i) a ceny za obchodní třídu Z (jatečně upravená těla zmasilých prasnic a řezanců) podle vzorce A_9 .

Období jalovosti neboli doba (interval) od odstavu selat do zabřeznutí se stanovuje z mezidobí minus doba březosti a období kojení selat podle vzorce A_6 .

$$B_2 = \sum VP_i \times \{A_1 + [i \times (A_2 + A_3 + A_4)] + [A_7 \times (i - 1)] + A_5 - A_9\},$$

kde:

$$A_1 = CPR + [A_{10} \times (FPRJ + SPRJ \times CSPR)]$$

$$A_2 = DB \times (FPB + SPB \times CSB)$$

$$A_3 = DO \times (FPK + SPK \times CSK)$$

$$A_4 = z_1 \times PID \times CID$$

$$z_1 = \frac{P_1 + (P_2 \times 2) + (P_3 \times 3)}{100}$$

$$A_5 = DVJ \times (FPJ + SPJ \times CSJ)$$

$$A_6 = MD - DB + DO$$

$$A_7 = A_6 \times (FPJ + SPJ \times CSJ)$$

$$A_9 = CKVP \times \frac{HP_i}{k}$$

Počet všech selat v 21 dnech od prasnic během jejich působení v chovu (CPS) se stanoví součtem součinů počtu vrhů v i -tém pořadí vrhu (PV_i) a počtem dochovaných selat v 21 dnech v i -tém vrhu (PDS_i).

$$CPS = \sum (PV_i \times PDS_i),$$

kde PV_i se stanovuje takto:

$$PV_1 = 100 - VP_0$$

$$PV_2 = PV_1 - VP_1$$

$$PV_3 = PV_2 - VP_2$$

.

.

$$PV_7 = PV_6 - VP_6$$

$$PV_8 = PV_7 - VP_7$$

Celkový počet vrhů (CPV) prasnic během jejich působení v chovu se stanoví součtem počtu vrhů v i - pořadí vrhu.

$$CPV = \sum PV_i$$

Pro posuzování ekonomické efektivity chovu je rovněž vhodný propočet nákladů na prasnici a rok (NP), a to z celkových nákladů na prasnice (NPP) vydělených počtem dní působení všech prasnic v chovu (CPD), tzn. počtem dní působení prasniček v chovu, které neměly vrh (C_1) a počtem dní působení všech prasnic v chovu, které vrh měly (C_2), a vynásobením 365.

$$NP = \frac{NPP}{CPD} \times 365$$

$$CPD = C_1 + C_2$$

kde

$$C_1 = VP_0 \times (A_{10} + DJ)$$

$$C_2 = \sum VP_i \times \{A_{10} + [i \times (DB + DO)] + [A_6 \times (i - 1)] + DVJ\}$$

Náklady na běhouna v předvýkrmu (NB) se vypočítávají jako součet fixních nákladů během předvýkrmu (D_1) a nákladů na krmiva za období předvýkrmu (D_2).

$$NB = D_1 + D_2$$

$$D_1 = \left(\frac{HZV - HS}{PRPV} \right) \times FSPV$$

$$D_2 = (HZV - HS) \times SSPV \times CSPV$$

Celkové náklady na běhouny (CNSB) se stanoví jako součet součinu nákladů na sele (NS) a počtu všech dochovaných selat prasnic během jejich působení v chovu (CPS) a součinu nákladů na běhouna (NB) a počtu běhounů na konci předvýkrmu (E_1). Průměrné náklady na běhouny (CNB), tzn. běhouny kolem hmotnosti 30 kg, se mohou považovat za kritérium ekonomické efektivity chovu v případě, kdy se zpeněží veškerá selata – běhouni.

$$CNSB = NS \times CPS + NB \times E_1$$

$$CNB = \frac{CNSB}{E_1}$$

Náklady na prase ve výkrmu (NV) se vypočítávají jako součet fixních nákladů během výkrmu (D_3) a nákladů na krmiva za období výkrmu (D_4).

$$NV = D_3 + D_4$$

$$D_3 = \left(\frac{HKV - HZV}{PRV} \right) \times FPV$$

$$D_4 = (HKV - HZV) \times SPV \times CSV$$

Potom celkové náklady na chov prasnic s výkrmem (CNCH) se stanoví jako součet nákladů na sele vynásobených celkovým počtem selat, nákladů na běhouna vynásobených celkovým počtem selat umenšeným o počet uhynulých selat v předvýkrmu (UPPV) a nákladů na prase ve výkrmu vynásobených celkovým počtem selat umenšeným o počet uhynulých prasat (nutných porážek) ve výkrmu (UPV).

$$CNCH = NS \times CPS + NB \times E_1 + NV \times E_2$$

$$E_1 = CPS - \left(\frac{CPS}{100} \times UPPV \right)$$

$$E_2 = E_1 - \left(\frac{E_1}{100} \times UPV \right)$$

$$CNP = \frac{CNCH}{E_2}$$

Tržby a zisk

Tržby a zisk za selata:

Celkové tržby za selata (CPPS) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$CPPS = HS \times CZVS \times CPS$$

Tržby za sele v 21 dnech jeho věku (PS) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$PS = \frac{CPPS}{CPS}$$

Celkový zisk za selata (CZPS) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$CZPS = CPPS - NPP$$

Zisk za sele v 21 dnech jeho věku (ZP) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$ZP = \frac{CZPS}{CPS}$$

Nákladová rentabilita (NR) v % se stanoví podle rovnice:

$$NR = \frac{CZPS}{NPP} \times 100$$

Tržby a zisk za běhouny:

Celkové tržby za běhouny (CPNB) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$CPNB = E_1 \times CZVB \times HZV$$

Tržby za běhouna (PNB) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$PNB = CZVB \times HZV$$

Celkový zisk za běhouny (CZNB) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$CZNB = CPNB - CNSB$$

Zisk za běhouna (ZNB) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$ZNB = \frac{CZNB}{E_1}$$

Nákladová rentabilita (NR) v % se stanoví podle rovnice:

$$NR = \frac{CZNB}{CNSB} \times 100$$

Tržby a zisk za jatečná prasata:

Celkové tržby za jatečná prasata (CPNP) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$CPNP = E_2 \times CZVJ \times HKV$$

Tržby za jatečné prase (PNP) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$PNP = CZVJ \times HKV$$

Celkový zisk za jatečná prasata (CZNP) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$CZNP = CPNP - CNCH$$

Zisk za jatečné prase (ZNP) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$ZNP = \frac{CZNP}{E_2}$$

Nákladová rentabilita (NR) v % se stanoví podle rovnice:

$$NR = \frac{CZNP}{CNCH} \times 100$$

Počet selat (PSROK), běhounů (PBROK) a jatečných prasat (PJROK) na prasnici a rok se stanoví podle těchto rovnic:

$$PSROK = \frac{CPS}{CPD} \times 365$$

$$PBROK = \frac{E_1}{CPD} \times 365$$

$$PJROK = \frac{E_2}{CPD} \times 365$$

Náklady v přepočtu na prasnici a rok

Náklady na selata v přepočtu na prasnici a rok (NSROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$NSROK = NS \times PSROK$$

Náklady na běhouny v přepočtu na prasnici a rok (NBROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$NBROK = CNB \times PBROK$$

Náklady na jatečná prasata v přepočtu na prasnici a rok (NJROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$NJROK = CNP \times PJROK$$

Tržby (příjem) v přepočtu na prasnici a rok

Tržby (příjem) za selata v přepočtu na prasnici a rok (TSROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$TSROK = PS \times PSROK$$

Tržby (příjem) za běhouny v přepočtu na prasnici a rok (TBROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$TBROK = PNB \times PBROK$$

Tržby (příjem) za jatečná prasata v přepočtu na prasnici a rok (TJROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$TJROK = PNP \times PJROK$$

Zisk v přepočtu na prasnici a rok

Zisk za selata v přepočtu na prasnici a rok (ZSROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$ZSROK = ZP \times PSROK$$

Zisk za běhouny v přepočtu na prasnici a rok (ZBROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$ZBROK = ZNB \times PBROK$$

Zisk za jatečná prasata v přepočtu na prasnici a rok (ZJROK) v Kč se stanoví podle rovnice:

$$ZJROK = ZNP \times PJROK$$

Výpočet veškerých uvedených rovnic je uveden v programu Microsoft Excel, který je součástí této metodiky nebo po zaslání žádosti o program na e-mail [www.riedler.jaromir@vuzv.cz](mailto:riedler.jaromir@vuzv.cz) vám bude rovněž e-mailem poslán.

Zdroje informací

Základním zdrojem informací o užitkovosti prasat jsou Ročenky Svazu chovatelů prasat v Čechách a na Moravě (SCHPČM) a Českomoravské společnosti chovatelů, kde jsou uvedeny průměrné hodnoty znaků podléhající kontrole užitkovosti. Pro porovnání nákladovosti chovu PC GZ s tzv. komerčním chovem lze použít průměrné hodnoty znaků užitkovosti u některého mateřského plemene, tzn. bílého ušlechtilého nebo landrase (informace z provozních podmínek, např. z užitkového chovu, nebývají publikovány).

Hodnoty u PC GZ (nejsou v Ročence) se přebírají ze sestav „Analýza plemenného jádra“ a „Seznam prasníc plemenného jádra plemene PC“, které vypracovává SCHPČM (znaky výkrmnosti, tzn. průměrný denní přírůstek a spotřeba ME v MJ na 1 kg přírůstku - v přepočtu na spotřebu krmné směsi na 1 kg přírůstku podle vzorce $ME / 13,12 = \text{spotřeba krmné směsi na kg přírůstku}$ - z testu

VJH již nejsou k dispozici, naposledy byly v Ročence 2003). Podíl zabřezlých prasniček po 1., 2. a 3. zapuštění a věková struktura prasnic, je např. uvedena v práci Fiedlera et al. (2006).

Informace o nákladovosti zemědělských produktů, které je možno využít jsou k dispozici např. FADN CZ (<http://www.vuze.cz>). Z těchto výběrových šetření lze vyčíst průměrné náklady na krmiva a ostatní provozní položky (léčiva a desinfekční prostředky, přímý materiál, ostatní přímé náklady a služby, mzdové a osobní náklady, odpisy DNHM a zvířat, náklady pomocných činností, režie). Dále se informace mohou přejímat z různých analýz, které provádí SZIF, např. TIS ČR (průměrné ceny zemědělských výrobců) nebo např. v Situační a výhledové zprávě – vepřové maso MZe apod.

II.10.2. Příklad vstupů a výstupů

Pro ilustraci jsou v níže uvedených tabulkách vstupy a výstupy programu CERDO I a II z hodnocení chovu přeštického černostrakatého plemena prasat (GZ PC) s plemenem česká landrase (ČL) v roce 2007.

Je zřejmé, že úroveň užitečnosti způsobuje rozdíly v kritériích ekonomické efektivity chovu (náklady na sele, náklady na prasnici a rok, celkové náklady na prasnice během působení v chovu apod.). Náklady na sele v 21 dnech byly u ČL o 85 Kč nižší než u PC GZ. Naopak nižší náklady na prasnici a rok u PC GZ jsou dány tím, že prasnice působily v chovu delší dobu. Tím byl v chovu také vyšší celkový počet vrhů a celkový počet selat, ale i vyšší náklady na prasnice za jejich působení v chovu. Náklady na běhouna (jatečné prase) byly u ČL o 84 Kč (266 Kč) nižší než u PC GZ. V chovu PC GZ není dosahováno srovnatelných příjmů v porovnání s komerčně chovanými plemeny v důsledku nižší úrovně jatečné hodnoty, od které se odvíjí ceny zemědělských výrobců (CZV) za jatečná prasata. Z podílu libového masa stanoveného na živých jedincích se odhaduje podíl libového masa u jatečných prasat, což je asi o 4 % méně. Potom při hodnocení jatečných prasat podle SEUROP systému to činí téměř jednu klasifikační třídu. Jatečná prasata ČL se průměrně vykupují ve třídě E, kdežto prasata PC GZ ve třídě U, což činí řádově rozdíl 200 Kč na jatečné prase.

Příjmy za selata v 21 dnech, za běhouny i jatečná prasata na prasnici a rok, lze vypočítat vynásobením dané ceny zemědělských výrobců za produkt, hmotností a počtem selat, běhounů a jatečných prasat. Potom zisk za jatečné prase u PC GZ je takřka 6krát nižší než u ČL. Z přepočtu zisku za sele, běhouna a jatečné prase na prasnici a rok je zřejmé, že k vyrovnání zisku PC GZ na úroveň ostatních mateřských plemen by bylo třeba 8 633 Kč na prasnici a rok.

Cílem ilustračního propočtu je pouze popis postupu k stanovení difference mezi chovem genetického zdroje a chovem komerčního plemene. Uvedené hodnoty vstupů a výstupů jsou pouze orientační, neboť situace na trhu s vepřovým masem je nestabilní a tudíž se musí aktualizovat.

Tab. I. Vstupy (provozní, fixní) pro model CERDO I a II (List - vstupyf)

Ukazatel (jednotky)	Označení	PC GZ	ČL
Počet dní od prvního zapuštění do vyřazení u prasniček bez vrhu	DJ	63	63
Počet dní od posledního odstavu do vyřazení na jatka	DVJ	45	45
Věk prasničky při nákupu (dni)	DNPR	180	180
Délka březosti (dni)	DB	115	115
Počet dní do odstavu selat	DO	28	28
Fixní náklady na den jalové prasničky (Kč)	FPRJ	21	21
Fixní náklady na den jalové prasnice (Kč)	FPJ	21	21
Fixní náklady na den březí prasnice (Kč)	FPB	27	27
Fixní náklady na den kojící prasnice (Kč)	FPK	42	42
Spotřeba směsi jalové prasničky na den (kg)	SPRJ	2,9	2,9
Spotřeba směsi jalové prasnice na den (kg)	SPJ	3,1	3,1
Spotřeba směsi březí prasnice na den (kg)	SPB	2,4	2,4
Spotřeba směsi kojící prasnice na den (kg)	SPK	5,8	5,8
Cena za kg směsi pro jalové prasničky (Kč)	CSPR	5,1	5,1
Cena za kg směsi pro jalové prasnice (Kč)	CSJ	5,1	5,1
Cena za kg směsi pro březí prasnice (Kč)	CSB	4,9	4,9
Cena za kg směsi pro kojící prasnice (Kč)	CSK	6,6	6,6
Cena inseminační dávky (Kč)	CID	80	80
Cena nakoupené prasničky (Kč)	CPR	7000	7000
Cena za kg jatečně upraveného těla jatečné prasničky (Kč)	CKPR	41,7	41,7
Cena za kg jatečně upraveného těla vyřazené prasnice (Kč)	CKVP	18,5	18,5
Hmotnost prasniček na konci UTVU (kg)	HVUPR	90	90
Hmotnost prasniček při prvním zapuštění (kg)	HZPR	130	130
Hmotnost prasniček při vyřazení (kg)	HP ₀	135	135
Hmotnost prasnic při vyřazení po 1. vrhu (kg)	HP _i – HP ₁	138	138
Hmotnost prasnic při vyřazení po 2. vrhu (kg)	HP ₂	147	147
Hmotnost prasnic při vyřazení po 3. vrhu (kg)	HP ₃	170	170
Hmotnost prasnic při vyřazení po 4. vrhu (kg)	HP ₄	188	188
Hmotnost prasnic při vyřazení po 5. vrhu (kg)	HP ₅	196	196
Hmotnost prasnic při vyřazení po 6. vrhu (kg)	HP ₆	210	210
Hmotnost prasnic při vyřazení po 7. vrhu (kg)	HP ₇	220	220
Hmotnost prasnic při vyřazení po 8. vrhu (kg)	HP ₈	220	220
Počet inseminačních dávek na 1 říji	PID	2,5	2,5
Koeficient pro přepočítání živé hmotnosti na mrtvou	k	1,28	1,28
Počet zapuštění u prasniček bez vrhu	z	2	2

Tab.II. Vstupy (provozní, fixní) pro model CERDO I a II (List - vstupyf)

Ukazatel (jednotky)	Označení	PC GZ	ČL
Hmotnost běhounů na začátku výkrmu (kg)	HZV	30	30
Hmotnost prasat na konci výkrmu (kg)	HKV	100	100
Fixní náklady na den v předvýkrmu (Kč)	FSPV	3,6	3,6
Fixní náklady na den výkrmu (Kč)	FPV	4,9	4,9
Spotřeba směsi na 1 kg přírůstku v předvýkrmu (kg)	SSPV	2,1	2,1
Cena za kg směsi pro předvýkrm selat (Kč)	CSPV	7,5	7,5
Cena za kg směsi pro výkrm prasat (Kč)	CSV	5,1	5,1
Průměrný denní přírůstek selat v předvýkrmu (kg)	PRPV	0,392	0,392
Počet uhynulých selat v předvýkrmu (%)	UPPV	4,3	4,3
Počet uhynulých selat ve výkrmu (%)	UPV	3,7	3,7

Tab. III. Vstupy (užitkovost, variabilní) pro model CERDO I a II (List - vstupyv)

Ukazatel (jednotky)	Označení	PC GZ	ČL
Podíl prasniček vyřazených bez vrhu (%)	VS ₀	2,7	2,6
Podíl prasnic vyřazených po 1. vrhu (%)	VS _i – VS ₁	15,1	24,3
Podíl prasnic vyřazených po 2. vrhu (%)	VS ₂	15,1	18,7
Podíl prasnic vyřazených po 3. vrhu (%)	VS ₃	16,2	14,5
Podíl prasnic vyřazených po 4. vrhu (%)	VS ₄	19,9	12,5
Podíl prasnic vyřazených po 5. vrhu (%)	VS ₅	8,9	10,7
Podíl prasnic vyřazených po 6. vrhu (%)	VS ₆	9,3	9,9
Podíl prasnic vyřazených po 7. vrhu (%)	VS ₇	8,5	7,9
Podíl prasnic vyřazených po 8. vrhu (%)	VS ₈	7	1,5
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 1. vrhu	PDS _i – PDS ₁	8,6	9,9
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 2. vrhu	PDS ₂	9,4	10,3
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 3. vrhu	PDS ₃	9,4	10,3
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 4. vrhu	PDS ₄	9,4	10,3
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 5. vrhu	PDS ₅	9,4	10,3
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 6. vrhu	PDS ₆	9,4	10,3
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 7. vrhu	PDS ₇	9,4	10,3
Počet dochovaných selat v 21 dnech na 8. vrhu	PDS ₈	9,4	10,3
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 1. vrhu (kg)	HV _i – HV ₁	54,5	58,5
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 2. vrhu (kg)	HV ₂	58,3	62,3
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 3. vrhu (kg)	HV ₃	58,3	62,3
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 4. vrhu (kg)	HV ₄	58,3	62,3
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 5. vrhu (kg)	HV ₅	58,3	62,3
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 6. vrhu (kg)	HV ₆	58,3	62,3
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 7. vrhu (kg)	HV ₇	58,3	62,3
Hmotnost vrhu v 21 dnech v 8. vrhu (kg)	HV ₈	58,3	62,3
Mezidobí (dni)	MD	160,8	164,7
Podíl prasniček zabřezlých po 1. zapuštění (%)	P ₁	81,0	73,8
Podíl prasniček zabřezlých po 2. zapuštění (%)	P ₂	19,0	17,9
Podíl prasniček zabřezlých po 3. zapuštění (%)	P ₃	0	8,3
Prům. denní přír. od nar. do ukončení UTVU u prasniček (kg)	DPPR	0,52	0,63
Prům. denní přír. od ukončení UTVU do zabřeznutí u prasniček (kg)	DPPR1	0,444	0,444

Tab. IV. Vstupy (užitkovost, variabilní) pro model CERDO I a II (List - vstupyv)

Ukazatel (jednotky)	Označení	PC GZ	ČL
Průměrný denní přírůstek ve výkrmu (kg)	PRV	0,826	0,905
Spotřeba směsi na 1 kg přírůstku ve výkrmu (kg)	SPV	3,14	2,74
Cena za kg selete v 21 dnech jeho věku	CZVS	180	180
Cena za kg běhouna	CZVB	61	61
Cena za kg jatečně upraveného těla jatečného prasete (Kč)	CZVJ	43	45,5

Tab. V. Výstupy z modelu CERDO I a II (List - výstupy)

Ukazatel (jednotka)	Označení	PC GZ	ČL
Náklady na sele v 21 dnech jeho věku (Kč)	NS	1067	982
Náklady na prasnici za rok (Kč)	NP	18831	19375
Náklady na veškeré prasnice za celou dobu jejich působení v chovu (Kč)	NPP	3716768	3266201
Počet všech dochov. selat prasnic během jejich působení v chovu (ks)	CPS	3483	3326
Celkový počet dní působení všech prasnic v chovu (dni)	CPD	72043	61532
Celkový počet vrhů	CPV	379	327
Hmotnost selat v 21 dnech jejich věku (kg)	HS	6,2	6,0
Náklady na prasničky, které nezabřezly (poraženy na jatkách) (Kč)	B ₁	22230	18594
Náklady na prasnice během svého působení v chovu (Kč)	B ₂	3694538	3247606
Počet dní působení prasniček v chovu, které neměly vrh (dni)	C ₁	395	301
Počet dní působení všech prasnic v chovu, které vrh měly (dni)	C ₂	71648	61231
Náklady na jalovou prasničku vyřazenou bez vrhu (Kč)	A ₀	12231	11150
Náklady do 1. zabřez. u prasnic vyřaz. na i-tém vrhu (Kč)	A ₁	9977	8895
Náklady na prasnici za období březosti (Kč)	A ₂	4457	4457
Náklady na prasnici za období kojení (Kč)	A ₃	2248	2248
Náklady na zapuštění prasnice (Kč)	A ₄	238	269
Náklady na prasnici od posledního odstavu do odvozu na jatka (Kč)	A ₅	1656	1656
Počet jalových dní po odstavu selat do zabřeznutí	A ₆	18	22
Náklady na jalovou prasnici po odstavu selat do zabřeznutí (Kč)	A ₇	655	799
Příjem za poraženou prasničku (Kč)	A ₈	4398	4398
Příjem za poraženou prasnici po 1. vrhu (Kč)	A ₉	1995	1995
Příjem za poraženou prasnici po 2. vrhu (Kč)		2125	2125
Příjem za poraženou prasnici po 3. vrhu (Kč)		2457	2457
Příjem za poraženou prasnici po 4. vrhu (Kč)		2717	2717
Příjem za poraženou prasnici po 5. vrhu (Kč)		2833	2833
Příjem za poraženou prasnici po 6. vrhu (Kč)		3035	3035
Příjem za poraženou prasnici po 7. vrhu (Kč)		3180	3180
Příjem za poraženou prasnici po 8. vrhu (Kč)		3180	3180
Počet dní od nákupu prasničky do jejího prvního zapuštění	A ₁₀	83	53
Průměrný počet zapuštění u prasnic s vrhem	z ₁	1,2	1,3
Náklady na běhouna v předvýkrmu (Kč)	NB	593	598
Náklady na prase ve výkrmu (Kč)	NV	1536	1357
Celkové náklady na běhouny (Kč)	CNSB	5691777	5170188
Náklady na běhouna (Kč)	CNB	1708	1624
Celkové náklady na chov prasnic s výkrmem (Kč)	CNCH	10622620	9330048
Náklady na prase ve výkrmu	CNP	3310	3044
Fixní náklady na předvýkrm selete (Kč)	D ₁	218	220
Náklady na krmiva za období předvýkrmu (Kč)	D ₂	374	378
Fixní náklady na výkrm prasete (Kč)	D ₃	415	379
Náklady na krmiva za období výkrmu (Kč)	D ₄	1121	978
Počet běhounů na začátku výkrmu (ks)	E ₁	3333	3183
Počet prasat na konci výkrmu (ks)	E ₂	3210	3065
Příjem za vyřazené prasničky bez vrhu	PJPR	11875	11435
Příjem za vyřazené prasnice	PJP	251812	241588

Tab. VI.. Výstupy z modelu CERDO I a II (List - příjem)

Ukazatel (jednotka)	Označení	PC GZ	ČL
Náklady na sele v 21 dnech jeho věku (Kč)	NS	1067	982
Náklady na prasnici za rok (Kč)	NP	18831	19375
Náklady na veškeré prasnice za celou dobu jejich působení v chovu (Kč)	NPP	3716768	3266201
Počet všech dochov. selat prasnic během jejich působení v chovu (ks)	CPS	3483	3326
Celkový počet dní působení všech prasnic v chovu (dni)	CPD	72043	61532
Celkový počet vrhů	CPV	379	327
Hmotnost selat v 21 dnech jejich věku (kg)	HS	6,23	6,01
Náklady na běhouna v předvýkrmu (Kč)	NB	593	598
Náklady na prase ve výkrmu (Kč)	NV	1536	1357
Celkové náklady na běhouny (Kč)	CNSB	5691777	5170188
Náklady na běhouna (Kč)	CNB	1708	1624
Celkové náklady na chov prasnic s výkrmem (Kč)	CNCH	10622620	9330048
Náklady na jatečné prase	CNP	3310	3044
Fixní náklady na předvýkrm selete (Kč)	D1	218	220
Náklady na krmiva za období předvýkrmu (Kč)	D2	374	378
Fixní náklady na výkrm prasete (Kč)	D3	415	379
Náklady na krmiva za období výkrmu (Kč)	D4	1121	978
Počet běhounů na začátku výkrmu (ks)	E1	3333	3183
Počet prasat na konci výkrmu (ks)	E2	3210	3065
Cena zemědělských výrobců za 1 kg selete v 21 dnech	CZVS	180,0	180,0
Cena zemědělských výrobců za 1 kg běhouna	CZVB	61,0	61,0
Cena zemědělských výrobců za 1 kg JUT	CZVJ	43,0	45,5
Počet selat na prasnici a rok	PSROK	17,6	19,7
Počet běhounů na prasnici a rok	PBROK	16,9	18,9
Počet prasat na prasnici a rok	PJROK	16,3	18,2
Celkový příjem za selata	CPPS	3908458	3596763
Příjem za sele v 21 dnech jeho věku (Kč)	PS	1122	1081
Celkový zisk za selata	CZPS	191690	330563
Zisk za sele v 21 dnech jeho věku (Kč)	ZP	55	99
Nákladová rentabilita	NR	5,2	10,1
Celkový příjem za běhouny (Kč)	CPNB	6099420	5824577
Příjem za běhouna (Kč)	PNB	1830	1830
Celkový zisk za běhouny (Kč)	CZNB	407643	654389
Zisk za běhouna (Kč)	ZNB	122	206
Nákladová rentabilita	NR	7,2	12,7
Celkový příjem za jatečná prasata (Kč)	CPNP	10953720	11068287
Příjem za jatečné prase (Kč)	PNP	3413	3611
Celkový zisk za jatečná prasata (Kč)	CZNP	331100	1738239
Zisk za jatečné prase (Kč)	ZNP	103	567
Nákladová rentabilita	NR	3,1	18,6
Náklady v přepočtu na prasnici a rok			
Náklady na sele v přepočtu na prasnici a rok	NSROK	18831	19375
Náklady na běhouny v přepočtu na prasnici a rok	NBROK	28837	30669
Náklady na jatečné prase v přepočtu na prasnici a rok	NJROK	53819	55345

Pokračování tab. VI

Příjem (tržby) v přepočtu na prasnici a rok			
Příjem (tržby) za sele v přepočtu na prasnici a rok	TSROK	19802	21336
Příjem (tržby) za běhouny v přepočtu na prasnici a rok	TBROK	30902	34551
Příjem (tržby) za jatečné prase v přepočtu na prasnici a rok	TJROK	55496	65656
Zisk v přepočtu na prasnici a rok			
Zisk za sele v přepočtu na prasnici a rok	ZSROK	971	1961
Zisk za běhouny v přepočtu na prasnici a rok	ZBROK	2065	3882
Zisk za jatečné prase v přepočtu na prasnici a rok	ZJROK	1678	10311

Seznam zkratk

Zkratka	Ukazatel (jednotky)
A ₀	Náklady na jalovou prasničku vyřazenou bez vrhu (Kč)
A ₁	Náklady do 1. zabřeznutí u prasnic vyřazených na i-tém vrhu (Kč)
A ₂	Náklady na prasnici za období březosti (Kč)
A ₃	Náklady na prasnici za období kojení (Kč)
A ₄	Náklady na zapuštění prasnice (Kč)
A ₅	Náklady na prasnici od posledního odstavu do vyřazení na jatka
A ₆	Počet jalových dní po odstavu selat do zabřeznutí
A ₇	Náklady na jalovou prasnici po odstavu selat do zabřeznutí
A ₈	Příjem (tržby) za poraženou prasničku (Kč)
A ₉	Příjem (tržby) za poraženou prasnici po i-tém vrhu (Kč)
A ₁₀	Počet dní od nákupu prasničky do jejího prvního zapuštění
B ₁	Náklady na prasničky, které nezabřezly (Kč)
B ₂	Náklady na prasnice během svého působení v chovu (Kč)
C ₁	Počet dní působ.prasniček v chovu, které neměly vrh
C ₂	Počet dní působení prasnic v chovu, které vrh měly
CID	Cena inseminační dávky (Kč)
CKPR	Cena za kg jatečně upraveného těla jatečné prasničky (Kč)
CKVP	Cena za kg jatečně upraveného těla vyřazených prasnice (Kč)
CNB	Náklady na běhouna (Kč)
CNCH	Celkové náklady na chov prasnic s výkrmem (Kč)
CNP	Náklady na prase ve výkrmu
CNSB	Celkové náklady na běhouny (Kč)
CPD	Celkový počet dní působení všech prasnic v chovu
CPNB	Celkový příjem za běhouny (Kč)
CPNP	Celkový příjem za jatečná prasata (Kč)
CPPS	Celkový příjem za selata (Kč)
CPR	Cena nakoupené prasničky (Kč)
CPS	Počet dochovaných selat prasnic během jejich působení v chovu
CPV	Celkový počet vrhů
CSB	Cena za kg směsi pro březí prasnice (Kč)
CSJ	Cena za kg směsi pro jalové prasnice (Kč)
CSK	Cena za kg směsi pro kojící prasnice (Kč)
CSPR	Cena za kg směsi pro jalové prasničky (Kč)
CSPV	Cena za kg směsi pro předvýkrm selat (Kč)
CSV	Cena za kg směsi pro výkrm prasat (Kč)
CZNB	Celkový zisk za běhouny (Kč)
CZNP	Celkový zisk za jatečná prasata (Kč)
CZPS	Celkový zisk za selata (Kč)
CZV-B	Cena zemědělských výrobců za 1 kg běhouna (Kč)
CZV-J	Cena zemědělských výrobců za 1 kg JUT (Kč)

CZV-S	Cena zemědělských výrobců za 1 kg selete v 21 dnech (Kč)
D ₁	Fixní náklady na předvýkrm selete (Kč)
D ₂	Náklady na krmiva za období předvýkrmu (Kč)
D ₃	Fixní náklady na výkrm prasete (Kč)
D ₄	Náklady na krmiva za období výkrmu (Kč)
DB	Délka březosti (dni)
DJ	Počet dní od prvního zapuštění do vyřazení u prasnic bez vrhu
DNPR	Věk prasničky při nákupu (dni)
DO	Počet dní do odstavení selat
DPPR	Průměrný denní přírůstek od narození do ukončení UTVU u prasniček (kg)
DPPR1	Průměrný denní přírůstek od ukončení UTVU do zabřeznutí u prasniček (kg)
DVJ	Počet dní od posledního odstavení do vyřazení na jatka
E ₁	Počet břehounů na začátku výkrmu
E ₂	Počet prasat na konci výkrmu
FPB	Fixní náklady na den březí prasnice (Kč)
FPJ	Fixní náklady na den jalové prasnice (Kč)
FPK	Fixní náklady na den kojící prasnice (Kč)
FPRJ	Fixní náklady na den jalové prasničky (Kč)
FPV	Fixní náklady na den výkrmu (Kč)
FSPV	Fixní náklady na den v předvýkrmu (Kč)
HKV	Hmotnost prasat na konci výkrmu (kg)
HP ₀	Hmotnost prasniček při vyřazení (kg)
HP ₁	Hmotnost prasnic při vyřazení po 1. vrhu (kg)
HP ₂	Hmotnost prasnic při vyřazení po 2. vrhu (kg)
HP ₃	Hmotnost prasnic při vyřazení po 3. vrhu (kg)
HP ₄	Hmotnost prasnic při vyřazení po 4. vrhu (kg)
HP ₅	Hmotnost prasnic při vyřazení po 5. vrhu (kg)
HP ₆	Hmotnost prasnic při vyřazení po 6. vrhu (kg)
HP ₇	Hmotnost prasnic při vyřazení po 7. vrhu (kg)
HP ₈	Hmotnost prasnic při vyřazení po 8. vrhu (kg)
HP _i	Hmotnost prasnic při vyřazení po i-tém vrhu (kg)
HS	Hmotnost selat v 21 dnech jejich věku (kg)
HV ₁	Hmotnost vrhu v 21 dnech v 1. vrhu (kg)
HV ₂	Hmotnost vrhu v 21 dnech v 2. vrhu (kg)
HV ₃	Hmotnost vrhu v 21 dnech v 3. vrhu (kg)
HV ₄	Hmotnost vrhu v 21 dnech v 4. vrhu (kg)
HV ₅	Hmotnost vrhu v 21 dnech v 5. vrhu (kg)
HV ₆	Hmotnost vrhu v 21 dnech v 6. vrhu (kg)
HV ₇	Hmotnost vrhu v 21 dnech v 7. vrhu (kg)
HV ₈	Hmotnost vrhu v 21 dnech v 8. vrhu (kg)
HV _i	Hmotnost vrhu v 21 dnech v i-tém vrhu (kg)
HVUPR	Hmotnost prasniček na konci UTVU (kg)
HZPR	Hmotnost prasniček při prvním zapuštění (kg)
HZV	Hmotnost břehounů na začátku výkrmu (kg)
k	Koeficient pro přepočtení živé hmotnosti na mrtvou
MD	Mezidobí (dni)
NB	Náklady na břehouna v předvýkrmu (Kč)
NBROK	Náklady na břehouny v přepočtu na prasnici a rok
NJROK	Náklady na jatečná prasata v přepočtu na prasnici a rok
NP	Náklady na prasnici za rok (Kč)
NPP	Náklady na prasnice za celou dobu jejich působení v chovu
NR	Nákladová rentabilita
NS	Náklady na sele v 21 dnech jeho věku (Kč)
NSROK	Náklady na selata v přepočtu na prasnici a rok

NV	Náklady na prase ve výkrmu (Kč)
P ₁	Podíl prasniček zabřezlých po 1. zapuštění (%)
P ₂	Podíl prasniček zabřezlých po 2. zapuštění (%)
P ₃	Podíl prasniček zabřezlých po 3. zapuštění (%)
PBROK	Počet běhounů na prasnici a rok
PDS ₁	Počet dochovaných selat v 21 dnech na 1. vrhu
PDS ₂	Počet dochovaných selat v 21 dnech na 2. vrhu
PDS ₃	Počet dochovaných selat v 21 dnech na 3. vrhu
PDS ₄	Počet dochovaných selat v 21 dnech na 4. vrhu
PDS ₅	Počet dochovaných selat v 21 dnech na 5. vrhu
PDS ₆	Počet dochovaných selat v 21 dnech na 6. vrhu
PDS ₇	Počet dochovaných selat v 21 dnech na 7. vrhu
PDS ₈	Počet dochovaných selat v 21 dnech na 8. vrhu
PDS _i	Počet dochovaných selat v 21 dnech na i-tém vrhu
PID	Počet inseminačních dávek na 1 říji
PJP	Příjem (tržby) za vyřazené prasnice (Kč)
PJPR	Příjem (tržby) za vyřazené prasničky bez vrhu (Kč)
PJROK	Počet jatečných prasat na prasnici a rok
PNB	Příjem (tržby) za běhouna (Kč)
PNP	Příjem (tržby) za jatečné prase (Kč)
PRPV	Průměrný denní přírůstek selat v předvýkrmu (kg)
PRV	Průměrný denní přírůstek prasat ve výkrmu (kg)
PS	Příjem (tržby) za sele v 21 dnech jeho věku (Kč)
PSROK	Počet selat na prasnici a rok
SPB	Spotřeba směsi březí prasnice na den (kg)
SPJ	Spotřeba směsi jalové prasnice na den (kg)
SPK	Spotřeba směsi kojící prasnice na den (kg)
SPRJ	Spotřeba směsi jalové prasničky na den (kg)
SPV	Spotřeba směsi na 1 kg přírůstku ve výkrmu (kg)
SSPV	Spotřeba směsi na 1 kg přírůstku v předvýkrmu (kg)
TBROK	Příjem (tržby) za běhouny v přepočtu na prasnici a rok
TJROK	Příjem (tržby) za jatečná prasata v přepočtu na prasnici a rok
TSROK	Příjem (tržby) za selata v přepočtu na prasnici a rok
UPPV	Počet uhynulých selat v předvýkrmu (%)
UPV	Počet uhynulých selat ve výkrmu (%)
VS ₀	Podíl prasniček vyřazených bez vrhu (%)
VS ₁	Podíl prasnic vyřazených po 1. vrhu (%)
VS ₂	Podíl prasnic vyřazených po 2. vrhu (%)
VS ₃	Podíl prasnic vyřazených po 3. vrhu (%)
VS ₄	Podíl prasnic vyřazených po 4. vrhu (%)
VS ₅	Podíl prasnic vyřazených po 5. vrhu (%)
VS ₆	Podíl prasnic vyřazených po 6. vrhu (%)
VS ₇	Podíl prasnic vyřazených po 7. vrhu (%)
VS ₈	Podíl prasnic vyřazených po 8. vrhu (%)
VS _i	Podíl prasnic vyřazených po i-tém vrhu (%)
z	Počet zapuštění u prasniček bez vrhu
z ₁	Průměrný počet zapuštění u prasnic s vrhem
ZBROK	Zisk za běhouny v přepočtu na prasnici a rok (Kč)
ZJROK	Zisk za jatečná prasata v přepočtu na prasnici a rok (Kč)
ZNB	Zisk za běhouna (Kč)
ZNP	Zisk za jatečné prase (Kč)
ZP	Zisk za sele v 21 dnech jeho věku (Kč)
ZSROK	Zisk za selata v přepočtu na prasnici a rok (Kč)

II.11. Závěr

Plemeno přeštické černostrakaté bude chováno pouze jako genetický zdroj in situ v uzavřené populaci s 240 až 260 prasnicemi a 28 až 32 plemennými kanci. S tímto rozsahem prasnic a kanců se bude pracovat podle selekčního programu založeném na stabilizační selekci všech užitkových vlastností zahrnutých do kontroly užitkovosti. Každým rokem bude provedena dlouhodobá kryokonzervace semene u nově zařazených kanců (od každého kance nejméně 200 pejet). Výběr kanců pro kryokonzervaci jejich spermatu každoročně provedou odpovědní pracovníci za uchování genetického zdroje přeštického černostrakatého plemena (VÚŽV, oprávněné organizace a SCHPČM).

Kromě toho, že přeštické černostrakaté plemeno bude sloužit jako genetický živočišný zdroj ve šlechtění prasat, může již v současné době splňovat funkci kontrolní populace, která umožní vyhodnocení dlouhodobých trendů působení prostředí a plemenářských opatření pro posouzení účinnosti selekce v produkčních systémech.

Přeštické černostrakaté plemeno je, v určitém smyslu, kulturní památkou.

II.12. Příloha

Tab. 1. Počet prasnic PC a odchovaných plemenných zvířat v PC a RCH

Rok	Počet prasnic v PC	Počet vrhů	Počet odchovaných				Počet prasnic v RCH	Počet vrhů	Počet odchovaných od prasnic PC	
			VU*	klas.**	VU	klas.			VU	klas.
1985	2 048	3 418	8 602	-	938	-	5 254	9 120	-	-
1990	1 771	3 002	6 399	4 361	681	187	5 464	9 456	18 940	10 965
1995	1 068	1 764	2 389	1 451	267	144	1 154	1 990	3 685	2 287
1996	976	1 620	2 349	1 299	276	122	1 142	1 984	3 398	2 236
1997	963	1 562	1 996	981	325	121	976	1 624	2 999	1 780
1998	898	1 463	1 640	1 032	220	118	757	1 259	2 679	1 468

* VU - s polním testem (vlastní užitkovost) ** s klasifikací TKZ

Tab. 2. Počet prasnic mateřských plemen v PC

Rok	Počet prasnic	BU		LA		PC	
		n	%	n	%	n	%
1985	11 622	7 146	61,5	2 428	20,9	2 048	17,6
1990	11 851	7 883	66,5	2 197	18,6	1 771	14,9
1995	11 705	7 751	66,2	2 886	24,7	1 068	9,1
1996	12 546	8 338	66,4	3 232	25,8	976	7,8
1997	12 609	8 589	68,1	3 057	24,2	963	7,7
1998	11 951	8 297	69,4	2 756	23,1	898	7,5

Tab. 3. Počet prasnic mateřských plemen v RCH

Rok	Počet prasnic	BU		LA		PC	
		n	%	n	%	n	%
1990	40 566	29 698	73,2	5 404	13,3	5 464	13,5
1995	28 864	22 244	77,1	5 466	18,9	1 154	4,0
1996	30 054	23 385	77,8	5 527	18,4	1 142	3,8
1997	29 253	22 845	78,1	5 432	18,6	976	3,3
1998	26 814	21 241	79,2	4 816	18,0	757	2,8

Tab. 4. Počet odchovaných hybridních prasniček (s polním testem a klasifikovaných podle TKZ) v RCH

Rok	PC x BU		PC x LA		Celkem	
	VU	klas.	VU	klas.	VU	klas.
1990	6 226	4 750	10 982	6 148	17 208	10 898
1995	2 061	1 265	1 624	1 022	3 685	2 287
1996	1 793	1 185	1 605	1 051	3 398	2 236
1997	1 533	980	1 466	800	2 999	1 780
1998	1 463	675	1 216	793	2 679	1 468

Rok	BU x PC		LA x PC		Celkem	
	VU	klas.	VU	klas.	VU	klas.
1990	20 837	12 911	3 775	3 069	24 612	15 980
1995	110	47	109	42	219	89
1996	708	218	29	15	737	233
1997	492	335	4	-	496	335
1998	14	10	-	-	14	10

Tab. 5. Počet odchovaných hybridních prasniček (s polním testem) v RCH

Rok	Počet prasniček s VU	BU x PC PC x BU		LA x PC PC x LA		BU x LA LA x BU		Ostatní	
		n	%	n	%	n	%	n	%
1990	154 042	27 063	17,6	14 757	9,6	110 114	71,4	2 108	1,4
1995	80 531	2 171	2,7	1 733	2,1	76 627	95,2	-	-
1996	85 837	2 501	2,9	1 634	1,9	81 702	95,2	-	-
1997	75 306	2 025	2,6	1 470	2,0	71 811	95,4	-	-
1998	69 068	1 477	2,1	1 216	1,8	66 375	96,1	-	-

Tab. 6. Znaky výkrmnosti a jatečné hodnoty prasniček a kanečků z polního testu u celé populace PC v PC

Rok	Přírůstek (g)				Výška tuku (cm)				LM (%)			
	prasničky		kanečci		Prasničky		kanečci		prasničky		kanečci	
	x	s	x	s	x	s	x	s	x	s	x	s
1990	511	38	578	46	1,55	0,23	1,57	0,22	-	-	-	-
1995	520	43	580	43	1,43	0,27	1,46	0,24	54,5	2,9	55,6	2,6
1996	526	39	576	42	1,42	0,27	1,39	0,26	54,8	2,8	56,3	2,7
1997	535	43	606	39	1,37	0,25	1,33	0,21	55,4	2,6	57,1	2,2
1998	525	41	596	40	1,33	0,25	1,31	0,24	55,9	2,5	57,3	2,4

Tab. 7. Znaky výkrmnosti prasniček a vepřůků ze staničního testu u celé populace PC v PC

Rok	Počet zvířat	Přírůstek (g)		Spotřeba (MJ)	
		x	s	x	s
1985	698	766	79	2,21*	0,21
1990	674	793	61	2,10*	0,22
1995	208	808	77	40,4	3,1
1996	335	807	82	40,9	3,2
1997	248	812	70	41,6	3,9
1998	296	793	69	42,8	3,3

* spotřeba VSŽ

Tab. 8. Znaky jatečné hodnoty prasniček a vepřůků ze staničního testu u celé populace PC v PC

Rok	MLD (cm ²)		HMČ (%)		Kýta (%)		Tuk (cm)		LM (%)
	x	s	x	s	x	s	x	s	
1985	36,60	4,3	46,56	3,6	18,21	1,4	2,71	0,28	-
1990	37,75	3,8	47,44	2,4	18,24	1,1	2,80	0,37	-
1995	39,78	3,1	48,99	2,2	19,07	1,2	2,64	0,28	51,0
1996	39,59	4,3	48,55	2,2	18,81	1,2	2,58	0,34	50,5
1997	41,14	4,0	48,78	2,0	18,91	1,0	2,63	0,31	50,7
1998	41,76	3,3	48,95	2,1	19,07	1,1	2,60	0,31	50,9

Tab. 9. Znaky reprodukce prasnic u celé populace PC v PC

Rok	Počet selat				Hmotnost vrhu (kg)		Mezidobí	
	živě narozených		Dochovaných		x	s	x	s
	x	s	x	s				
1985	10,2	2,3	9,1	2,3	54,2	13,6	163,8	-
1990	10,5	2,1	9,6	2,0	57,0	12,6	166,0	30,3
1995	10,4	2,2	9,5	2,0	53,6	12,1	177,0	43,8
1996	10,4	2,3	9,3	2,0	52,1	12,1	171,4	36,1
1997	10,3	2,4	9,2	2,1	53,0	12,7	174,5	39,8
1998	10,4	2,3	9,3	2,1	53,0	11,8	171,4	37,2

Tab. 10. Znaky výkrmnosti a jatečná hodnota hybridních prasniček z polního testu v RCH

Rok	PC x BU				PC x LA			
	přírůstek (g)		LM (%)		přírůstek (g)		LM (%)	
	x	s	x	s	x	s	x	s
1990	504	39			517	45		
1995	518	42	54,9	3,2	525	55	53,8	2,9
1996	525	43	55,6	3,1	519	52	53,9	2,8
1997	529	41	56,6	3,0	521	51	54,0	3,0
1998	535	46	57,2	2,8	516	51	55,2	2,0

Tab. 11. Znaky výkrmnost a jatečná hodnota hybridních prasniček z polního testu v RCH

Rok	BU x PC				LA x PC			
	přirůstek (g)		LM (%)		přirůstek (g)		LM (%)	
	x	s	x	s	x	s	x	s
1990	501	47			529	52		
1995	558	46	58,1	1,4	499	44	54,9	2,5
1996	591	38	55,3	2,6	484	37	55,5	2,9
1997	614	56	54,7	3,9	438	17	52,9	3,4
1998	558	22	56,3	3,7	-	-	-	-

Tab. 12. Znaky reprodukce prasnic PC v RCH

Roky	Počet selat				Hmotnost vrhu (kg)		Mezidobí	
	živě narozených		Dochovaných		x	s	x	s
	x	s	x	s				
1990	9,9	2,4	9,0	2,3	49,3	13,0	164,3	29,2
1995	10,3	2,5	9,3	2,3	54,0	10,8	172,3	38,7
1996	10,0	2,4	8,9	2,2	52,5	-	169,1	36,8
1997	9,9	2,2	9,0	2,1	-	-	171,8	41,5
1998	10,0	2,2	9,1	2,2	49,5	11,6	171,1	41,6

Tab. 13. Stav prasnic v letech 1996 až 2007

Chov	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sedlice	21	17	35	-	-							
Libákovice Předenice Řenče II.	132	134	108	101	103	94	77	77	82	29	26	
Merklín	41	33	23	27	28	38	29	32	34	52	48	69
V. Č. Hať	36	28	43	40	41	42	35	31	38	41	44	47
Černíkovice	41	36	22	21	16	12	29	26				
Dražeň	34	37	30	31	28	27	26	28	28	27	18	
Výrov	35	32	26	24	17	18	30	30	43	52	48	32
Mladotice	46	51	50	38	39	45	49	47	54	64	70	77
Tachov	28	32	34	30	33	37	41	43	55	65	77	86
Bouzov	14	32	25	28	27	28	24	18				
Celkem	428	432	396	340	332	340	340	332	334	330	331	311

Tab. 14. Stav kanců v letech 1997 až 2007

Chov	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sedlice	4	5									
Libákovice Předenice Řenče II.	9	8	11	8	8	9	9	8	1	2	
Merklín	4	4	3	4	2	3	4	5	5	3	1
V. Č. Hať	1	7	4	6	6	5	3	4	8	4	5
Černíkovice	3	5	2	1	1	2	2				
Dražeň	2	3	2	3	2	3	3	3	4	1	
Výrov	3	4	2	3	3	3	5	5	4	4	2
Mladotice	4	5	6	4	7	5	4	8	5	7	8
Tachov	3	4	4	5	4	5	6	7	6	7	5
Bouzov	1	2	-	2	-	1	3				
Celkem	34	47	34	36	33	37*	39	40	33	30	23**

* 1 kanec na ISK , ** 2 kanci na ISK

Tab.15. Počet kanců, prasnic plemenného jádra a produkce plemenných zvířat v letech 1998 až 2007

Rok	Počet kanců	Prasnice PJ	Produkce prasniček		Produkce kanečků	
			Odchov VU	Klas.	Odchov VU	Klas.
1998	47	293	1083	679	171	89
1999	29	232	870		119	26
2000	40	261	824	401	53	17
2001	36	264	757	376	50	19
2002	37	265	854		52	21
2003	39	237	673	231	35	15
2004	37	229	607	242	29	13
2005	31	248	497	197	24	17
2006	28	227	436	192	29	13
2007	22	239	297	142	18	11

Tab. 16. Charakteristika chovu PC GZ v letech 1998 až 2007

Rok	Počet prasnic	Pořadí vrhu (věková struktura)			Počet vrhů za život
		1 – 2	3 – 5	> 5	
1998	293	14,0	51,2	34,8	4,9
1999	232	14,6	49,6	35,8	4,7
2000	261	15,3	45,6	39,1	4,9
2001	264	24,6	43,2	32,2	4,3
2002	265	23,0	44,9	32,1	4,5
2003	237	18,1	46,8	35,0	4,7
2004	229	26,2	45,9	27,9	4,4
2005	248	30,2	45,6	24,2	4,0
2006	227	24,7	42,7	22,5	4,1
2007	239	30,1	43,5	26,4	4,0

Tab. 17. Užítkovost prasnic plemenného jádra v letech 1998 až 2007

Rok	Počet selat		Hmotnost vrhu	Mezidobí	Přírůstek		% LM		Výška špeku	
	živě	Dochov			pras.	kan.	pras.	kan.	pras.	kan.
1998	11,0	9,9	55,0	172,1	525	598	55,9	57,2	1,32	1,32
1999	11,1	9,5	53,6	169,9	515	585	56,3	57,7	1,29	1,28
2000	11,0	9,6	53,4	161,6	525	603	56,4	58,2	1,26	1,23
2001	10,9	9,7	58,6	158,7	528	598	57,2	58,9	1,20	1,14
2002	10,9	9,8	59,4	161,2	537	602	58,0	59,7	1,13	1,09
2003	11,0	9,7	58,6	161,5	515	575	58,5	59,8	1,07	1,07
2004	11,0	9,5	55,8	159,4	517	589	58,8	59,5	1,05	1,12
2005	10,5	9,4	58,3	160,8	520	580	58,5	58,2	1,10	1,26
2006	10,3	9,4	58,4	160,1	524	573	58,4	58,8	1,11	1,18
2007	9,9	9,2	56,5	158,9	519	592	58,2	59,5	1,13	1,08

Tab. 18. Dílčí znaky reprodukce prasnic plemenného jádra chovu PC GZ v letech 1998 až 2007

Rok	Počet vrhů	1. vrhů v %	Čisto. vrhů	celk.	%	Zabřezávání		ins.	%
						přír.	%		
1998	754	7,4	68,8	913	80,3	643	82,8	270	72,4
1999	613	7,8	67,4	730	79,9	499	82,2	231	75,7
2000	698	7,0	66,9	739	85,6	512	87,0	227	82,9
2001	685	12,4	63,4	772	85,7	493	89,1	279	79,8
2002	675	11,0	67,5	808	83,4	531	85,7	277	79,9
2003	645	8,2	70,5	701	84,5	515	87,5	186	76,5
2004	611	11,2	71,7	757	83,6	488	88,1	269	74,4
2005	644	15,1	53,9	791	81,0	409	88,5	382	73,7
2006	625	10,2	57,4	735	81,0	402	87,8	333	71,9
2007	643	16,0	53,3	754	82,4	332	86,0	422	79,5

III. Srovnání „novosti postupů“

Přeštické černostrakaté plemeno chované jako genetický zdroj v uzavřené populaci od roku 1999 bylo každým rokem vyhodnocováno z hlediska strukturu populace, věkového složení prasníc a kanců a úrovně znaků z kontroly užítkovosti (Výroční zpráva 2000 až Výroční zpráva 2007 o činnosti Národního referenčního střediska uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat). Průběžné vyhodnocování populace z výše uvedených charakteristik ukázalo, že je třeba metodiku z roku 2001 přepracovat a vydat novou, která by odrážela současné požadavky chovatelů a Národního referenčního střediska uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat.

IV. Popis uplatnění metodiky

Na podnět Národního referenčního střediska uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat, byla vypracována nová „Metodika pro uchování a využití přeštického černostrakatého plemena prasat - genetického živočišného zdroje“. Během celé doby vzniku „Metodiky“ autoři konzultovali jednotlivé změny se zástupci Svazu chovatelů prasat v Čechách a na Moravě a CHOVSERVISu a.s. Metodika bude uplatněna v rámci chovu přeštického plemene prasat chovaného jako genetický zdroj, k čemuž nás zavazuje zákonem č. 154/2000 Sb., který byl schválen na základě připojení České republiky ke globálnímu programu Dohody o biologické rozmanitosti (1992) a FAO (FAO Global Programmes for Management of Genetic Resources). „Metodiku“ bude používat Svaz chovatelů prasat v Čechách a na Moravě, jako garant za šlechtění prasat v ČR ve spolupráci s CHOVSERVISem a.s.

V. Seznam citované literatury

- Brabenec J. (1989): Historie a rozvoj přeštického černostrakatého plemene, jeho podíl na realizaci koncepce rozvoje chovu prasat v Západočeském kraji. Soubor referátů a analytický rozbor výsledků šlechtitelských chovů přeštického černostrakatého plemene. Odborné školení se uskutečnilo při příležitosti 25. výročí uznání přeštického prasete za samostatné plemeno. Zbiroh 12.4., 6-18.
- Fiedler, J., Fiedlerová, M., Smital, J. (2006). Jak může přeštické černostrakaté plemeno prasat přežít v dnešních ekonomických podmínkách. Agromagazín 11, s. 40 - 43
- Fiedler J., Smital J., Fiedlerová M. (2007): Bioekonomický model chovu prasat – Uživatelská příručka pro programový balík CERDO, Autorizovaný software, Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i., Praha Uhřetěves
- Hodan J. (1998): Historie vzniku a průběh zvelebování chovu přeštického prasete. Pod Zelenou horou, Vlastivědný sborník jižního Plzeňska, I (XIII.), č. 2.
- Mason I. L. (1996): A world dictionary of livestock breeds, types and varieties, CAB International
- Moskal V. (1974): K zušlechtování přeštického černostrakatého plemene prasat. Náš chov, 9, 298-301.
- Váchal J. (2000): Genetické zdroje hospodářských zvířat v České republice. VÚŽV Praha, 1-41.
- Výroční zpráva 2000 až Výroční zpráva 2007 o činnosti Národního referenčního střediska uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat. VÚŽV v.v.i. Praha – Uhřetěves.

VI. Seznam publikací, které předcházely metodice

- Fiedler J., Smítal J. (2001): Pohled do historie šlechtění prasat. *Náš Chov* LXI, č. 4, 36-38.
- Fiedler J. (2002): Přestice pig as a genetic resource. In: Sborník přednášek 11. mezinárodního symposia „Aktuální problémy šlechtění, chovu, zdraví a produkce prasat“. České Budějovice, 19.-20.2.2002, s. 4.
- Fiedler J., Smítal J. (2002): Historie chovu přeštického černostrakatého plemene prasat. *Náš Chov* LXII, č. 11, 57-60.
- Fiedler J., Smítal J. (2002): Historie chovu přeštického černostrakatého plemene prasat. *Náš Chov* LXII, č. 11, 57-60.
- Fiedler J., Fiedlerová M., Smítal J. (2004): Přeštické černostrakaté plemeno prasat – genetický zdroj. Výzkumný ústav živočišné výroby, Praha – Uhřetěves, 1-166.
- Fiedler J. (2005): Jak se šlechtí přeštické černostrakaté plemeno? *Agromagazín*, č. 1, 54-57.
- Fiedler J., Smítal J., Fiedlerová M. (2005): Výsledky chovu přeštického černostrakatého plemene prasat jako genetického zdroje za období 1998 až 2004. In: ŘEHOUT, V. (ed.): Aktuální problémy šlechtění, chovu, zdraví a produkce prasat. České Budějovice: Scientific Pedagogical Publishing. 77-79.
- Torres Alvarado C., Fiedler J., Fiedlerová M. (2005): Hodnocení chovů přeštického černostrakatého plemene prasat. In: ŘEHOUT, V. (ed.): Aktuální problémy šlechtění, chovu, zdraví a produkce prasat. České Budějovice: Scientific Pedagogical Publishing. 97-99.
- Smítal, J.; Fiedler, J., Torres Alvarado, C. (2005): Genové zdroje prasat. *Náš Chov* LXV, č. 10, 34-36
- Fiedler, J., Fiedlerová, M., Smítal, J. (2006): Možnosti začlenění přeštického černostrakatého plemene prasat - genetického zdroje do produkčního systému (Possibility to involve the Přestice Black-Pied breed – genetic resource in pig production programmes) *Agroregion 2006, Zvyšování konkurenceschopnosti v zemědělství, České Budějovice, 24.8 – 25. 8, s. 161 - 164*
- Fiedler, J., Fiedlerová, M., Smítal, J. (2006): Jak může přeštické černostrakaté plemeno prasat přežít v dnešních ekonomických podmínkách. *Agromagazín* 11, s. 40 - 43
- Smítal, J., Fiedler, J. (2006): Zachovanie marginálnych plemen ošípaných. *Slovenský chov* 10, s. 28-31
- Fiedler J., Smítal J., Fiedlerová M. (2007): Odhad koeficientu příbuznosti u populace prasat. In: Mezinárodní workshop VÝZKUM V CHOVU PRASAT, 11 až 12. 9 2007. VÚŽV oddělení chovu prasat, Kostelec n. Orli. In: Research in Pig Breeding 1. 2007 (1) s.28-30
- Fiedler J., Smítal J., Fiedlerová M. (2007): Bioekonomický model chovu prasat – Uživatelská příručka pro programový balík CERDO, autorizovaný software, Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i., Praha Uhřetěves
- Smítal J., Fiedler J., (2007): Konzervace genových zdrojů prasat. *Farmář* 13., č. 6., s. 38-40
- Fiedler J., Smítal J., (2008): Inbreeding in přeštické black – pied pig population (Příbuzenská plemenitba u populace přeštického černostrakatého plemene prasat). Mezinárodní konference Biotechnology 2008 (12. – 13. 2.) České Budějovice, Editor: V. Řehout, Published by: Scientific Pedagogical Publishing, 2008 s.97-98. ISBN 80-85645-58-0
- Fiedler J., Smítal J., Fiedlerová M. (2008): The performance of přeštické black - pied sows producing breeding gilts and boars. XXIII. GENETIC DAYS, České Budějovice, September 10 – 12, s. 241-244

Vydal: Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.
Přátelství 815, 104 00 Praha Uhřetěves

Název: Metodika pro uchování a využití přeštického černostrakatého plemena prasat - genetického živočišného zdroje

Autoři: RNDr. Jaromír Fiedler, DrSc.
Ing. Jaroslav Smital, Ph.D.

ISBN 978-80-7403-019-2

Vydáno bez jazykové úpravy.